

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY U ODSOUZENÝCH A
JEJICH PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ**

Autor práce: Veronika Brázdová, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu Bandžakovi, Ph.D., pracovníkovi Probační a mediační služby v Příbrami panu Mgr. Robertu Dikanovi a psycholožce ve věznici Příbram Bytíz paní Mgr. Veronice Schrödllové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce či zpracování a vyhodnocení dotazníků. V neposlední řadě také děkuji panu ředitelovi věznice Příbram Bytíz plk. Mgr. Jiřímu Purkartovi, za možnost poskytnutí dotazníkového šetření u odsouzených.

ABSTRAKT

BRÁZDOVÁ, V. *Výkon trestu odnětí svobody u odsouzených a jejich podmíněné propuštění: Bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. 70 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

klíčová slova: podmíněné propuštění, Probační a Mediační služba, probační pracovník, vězeň, vězeňská služba, věznice, výkon trestu odnětí svobody

Práce řeší výkon trestu odnětí svobody, jak podmíněný tak i nepodmíněný. Tento trest slouží také jako ochrana společnosti. Rozšiřuje se i spolupráce mezi Vězeňskou službou a Probační a mediační službou České republiky, zejména pak při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Ukládání tohoto trestu, jeho přísnost, alternativy a podmínky ve věznicích, jsou tématy velmi závažnými a velmi obsáhlými. O podmíněné propuštění si může vězeň zažádat při odpykání poloviny trestu, kdy za ním dojíždí, podle domluvených schůzek, probační pracovník a pokládá odsouzenému různé otázky. Zjišťuje se zázemí vězně po propuštění z věznice, kde bude bydlet, popř. kdo se o něho postará, jaké bude jeho zaměstnání, jestli bude moci popřípadě splácet dluhy vzniklé trestnou činností, apod.

ABSTRACT

BRÁZDOVÁ, V. *The Enforcement of the Prison Sentence of the Convicted and Their Probation: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2013. 70 p. Supervisor: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Key words: enforcement of the prison sentence, prison, prisoner, Prison Service, probation, Probation and Mediation service, probation officer

The work deals with the enforcement of the prison sentence as well as the suspended sentence. This type of punishment works also as a protection of the society. Cooperation between Prison Service and Probation and Mediation Service of the Czech Republic enlarges, especially during probation. Awarding this sort of punishment, its strictness, alternatives and conditions in prisons are very serious and extensive issues.

A prisoner may ask for probation after serving half of the sentence, when arrive for him by a probation officer at arranged meetings and is asked various questions. The background of the prisoner after (s)he is released from the prison is examined as well as where (s)he is going to live or who is going to take care of him/her, where (s)he is going to work or also whether (s)he is going to be able to pay off debts incurred during illegal activities, at so on.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 TRESTNÝ ČIN A TREST	12
2.1 Trestný čin.....	12
2.1.1 Druhy trestných činů.....	14
2.2 Trest.....	15
2.2.1 Druhy trestů	15
2.2.2 Účel trestu.....	16
2.2.3 Funkce trestu.....	17
2.2.4 Obecné zásady ukládání trestů.....	18
3 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA	19
3.1 Důvody ukládání alternativních trestů.....	20
3.2 Cíle probační a mediační služby.....	20
3.3 Probace a mediace	20
3.4 Probační programy	21
4 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	23
4.1 Druhy věznic	24
4.2 Přijetí do výkonu trestu odnětí svobody	25
4.3 Program zacházení s odsouzenými.....	27
4.3.1 Zaměstnání, práce ve věznici.....	27
4.3.2 Vzdělávání ve věznici.....	28
4.3.3 Aktivity ve volném čase	29
4.3.4 Poradenství, doprovod, terapie	29
4.4 Výstupní oddělení.....	30
5 PODMÍNĚNÉ PROPUSŘTĚNÍ Z VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	31
5.1 Komise pro podmíněné propuřtění.....	32
5.2 Návrhy a řádosti na podmíněné propuřtění z výkonu trestu	32
5.3 Postup Probační a mediační služby při podmíněném propuřtění s dohledem	33
5.3.1 Před propuřtěním z věznice	33
5.3.2 Po propuřtění z věznice	34

6 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	36
6.1 Hypotéza.....	36
6.2 Výsledky.....	36
ZÁVĚR.....	47
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	49
SEZNAM PŘÍLOH.....	51

ÚVOD

„Ukažte mi vaše vězení a já vám řeknu, jaká je vaše společnost.“

Winston Churchill.

Spáchaný trestný čin vyvolává u velké skupiny lidí nesouhlas a odsuzování. I když se jedná o krádeže, podvody, výtržnictví, nebo dokonce násilné trestné činy, které končí těžkým ublížením na zdraví, či smrtí. Většina z nás očekává, že orgány činné v trestním řízení, jako je Policie České republiky, státní zastupitelství a pochopitelně soudy, budou pachatele trestných činů stíhat a na konci celého procesu bude vynesena spravedlivý trest. Policie pachatele trestného činu dříve nebo později dopadne a zahájí proti němu trestní stíhání. Po skončení vyšetřování předá Policie celý případ státnímu zástupci, který proti pachateli podá obžalobu k soudu. Soud následně vydá rozhodnutí jménem České republiky a tím rozhodne o vině a trestu. Výsledkem je tedy usvědčení pachatele trestné činnosti a jeho potrestání.¹

Za nejpřísnější trest u nás, je považován trest odnětí svobody, jehož samotnému tématu a jeho částem, kterým s ním souvisejí, se věnuje tato práce. Výkon trestu odnětí svobody ve věznicích sebou může nést spoustu nežádoucích efektů a vlivů. Mezi ně můžeme zařadit devastující vliv vězeňského prostředí na osobnost odsouzeného, přerušení pozitivních, ale i negativních sociálních vazeb s původním prostředím, jako je rodina a přátelé, přerušení pracovních vztahů, aktivit, ztížené uplatnění v životě na svobodě po propuštění a pozdější ztížené navázání kontaktů a ostatních vztahů.

Zmíněnou částí trestu odnětí svobody je i podmíněné propuštění z výkonu trestu neboli PAROLE. PAROLE je vlastně označení situace, kdy odsouzený je z vězení propuštěn na svobodu, ale za podmínky, že slíbí, že se po propuštění podrobí po určitou dobu daným pravidlům a podmínkám. Každý odsouzený vykonávající trest odnětí svobody má právo si zažádat o podmíněné propuštění z věznice, jestliže již vykonal polovinu uloženého trestu odnětí svobody. PAROLE je tedy změna vykonávajícího trestu ve věznicí na vykonávající trest na svobodě ve zkušební době.²

---

¹ ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Editor Lenka Ouředníčková. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 29 - 30.

² ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Editor Lenka Ouředníčková. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 103 – 104.

Dohled nad podmíněně odsouzeným vykonává pracovník probační a mediační služby, protože jedinec, který je propuštěn z vězení, si musí uvědomit, že se vrací po dlouhé době do svého původního života, což nebývá zrovna vždy jednoduché, neboť jak již bylo uvedeno, musejí po propuštění, po soudem stanovenou dobu, navštěvovat probační a mediační službu České republiky a dodržovat její a soudem stanovené pravidla a povinnosti. Činnost probační a mediační služby se rychle rozvíjí, dochází k rozšiřování spolupráce mezi Vězeňskou službou České republiky a Probační a mediační službou České republiky, zejména pak při uplatňování institutu zmíněného podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem.³

Na začátku tohoto roku se mnohonásobně zvýšila činnost orgánů činných v trestním řízení, Vězeňské služby a také Probační a mediační služby, protože prezident České republiky, teď již bývalý, Václav Klaus vyhlásil amnestii. Klaus uvedl, že se tak rozhodl při příležitosti 20. výročí rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky a vzniku samostatného Česka. Amnestie se týkala okolo 7416 odsouzených a ve věznicí Příbram Bytíz se týkala okolo 370 vězňů. Amnestie se vtahovala na tresty do jednoho roku, zbytky trestů pro osoby nad 75 let, pokud nebyl trest vyšší než 10 let, dosud neskončená stíhání, táhnoucí se déle než osm let se sazbou do 10 let, zbytky trestů pro osoby nad 70 let, pokud nebyl trest vyšší než 36 měsíců, nesmělo se však jednat o násilné trestné činy a omilostněný nesměl být recidivista odsouzený v posledních pěti letech za jiný trestný čin.

Amnestii tedy uděluje prezident České republiky, kdy odpouští a zmírňuje tresty uložené trestními soudy a nařizuje, aby se trestní stíhání nezahajovalo anebo se v něm nepokračovalo, a dále zahlašuje tresty. Pokud prezident nařídí, aby se v trestním stíhání nepokračovalo, vylučuje to možnost mimořádných opravných prostředků v neprospěch obviněného.⁴

---

³ ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Editor Lenka Ouředníčková. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 111 – 112.

⁴ KOUDELKA, Zdeněk. *Prezident republiky*. Praha: Leges, Teoretik., 2011, 223 s. ISBN 978-808-7212-950, s. 149.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavními cíli, kterými se bakalářská práce bude zabývat, je charakterizovat jednotlivé části trestné činnosti, trestu a vězeňství, popsat a objasnit složitou práci Probační a mediační služby České republiky. Bakalářská práce poskytne náhled a přiblížení působnosti Probační a mediační služby České republiky v oblasti výkonu trestu odnětí svobody a bezprostředně po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Dále nastíní možnosti Probační a mediační služby při podmíněném propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody. Dílčími cíli v bakalářské práci je vysvětlit spolupráci s pachatelem po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a definovat podmíněné propuštění, jeho řešení a postupy. Na základě dotazníku zjistit, jaké procento respondentů, kteří jsou umístěni v oddělení s dozorem, bude bezproblémově možné doporučit soudu pro možnost podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Pro zpracování bakalářské práce bude využita analýza a sběr dat, studium odborné literatury a vlastních zkušeností. Dále informace a poznatky z praxe na Probační a mediační službě v Příbrami a zpracování dotazníku pro pachatele trestné činnosti ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Příbram Bytíz, na které se bude vztahovat možnost podmíněného propuštění.

První kapitola, kterou se bakalářská práce bude zabývat, je trestný čin a trest. Tato kapitola vysvětluje a charakterizuje samotné názvy trestného činu a následného trestu. Popisuje jednotlivé druhy trestných činů a trestů, dále nastiňuje jaký je účel trestu a co obnáší a jaké jsou zásady při ukládání trestů. V této kapitole bude využita metoda analýzy, sběru dat a studium odborné literatury.

Další kapitola bude věnována Probační a mediační službě České republiky. Popíše a objasní její složitou práci. Přiblíží činnost Probační a mediační služby České republiky v oblasti výkonu trestu odnětí svobody a bezprostředně po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Tím pádem nastíní i spolupráci Probační a mediační služby České republiky s propuštěným odsouzeným z výkonu trestu odnětí svobody. Tato kapitola bude vytvořena metodou informací a poznatků z praxe na Probační a mediační službě v Příbrami a z praxe ve věznici Příbram Bytíz, informací od

zaměstnavatelů a ostatních poznatků. Dále bude využita analýza, sběr dat a studium odborné literatury.

Třetí kapitola se bude zabývat samotným nepodmíněným výkonem trestu odnětí svobody. V této kapitole budou charakterizovány druhy věznic a jejich umístění po celé České republice. Nastíní základní principy přijetí do výkonu trestu odnětí svobody. Vysvětlí činnost a funkci resocializačního programu a programu zacházení s odsouzenými ve věznicích, kam se zařazují i kázeňské tresty a jiné pochvaly. Dále objasní samotný výkon vězeňství a popíše výstupní oddělení ve věznicích. V této kapitole bude využita metoda analýzy a sběru dat, studium odborné literatury, použití vlastních zkušeností, informací a poznatků z praxe na Probační a mediační službě v Příbrami a ve věznici Příbram Bytíz.

Následující kapitola bude vysvětlovat podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Objasní činnost Probační a mediační služby a komise pro podmíněné propuštění. Bude se zabývat návrhy a žádostmi odsouzených na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Dále charakterizuje postup Probační a mediační služby před podáním žádosti o podmíněné propuštění z věznice a po pravomocném rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění s dohledem. V této kapitole se použije metoda analýzy a sběru dat, studium odborné literatury, informací a poznatků z praxe na Probační a mediační službě v Příbrami a ve věznici Příbram Bytíz.

Poslední kapitola se bude zabývat dotazníkovým šetřením a jeho výsledky. Dotazník bude zpracován pro pachatele trestné činnosti ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Příbram Bytíz, na které se bude vztahovat možnost podmíněného propuštění. To znamená, že na základě dotazníku bude potřeba zjistit, jaké procento respondentů, kteří jsou umístěni v oddělení s dozorem, bude bezproblémově možné doporučit soudu pro možnost podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. V této kapitole bude tedy využita dotazníková metoda.

2 TRESTNÝ ČIN A TREST

„Inde datae, ne firmior omnia posset. – Proto jsou zákony dány, aby silnější nemohl všechno.“

Ovidius

Zájmy ve společnosti, práva a oprávněné zájmy fyzických i právnických osob, chrání před jednáními pro společnost nebezpečnými, tzn. trestnými činy, trestní právo, které je součástí právního řádu. Trestní právo rozeznává, které trestné činy, přečiny a zločiny jsou pro společnost nebezpečné a stanoví za ně tresty či ochranná opatření. Trestní právo rozlišujeme na hmotné neboli materiální a procesní neboli formální. Trestní právo hmotné poukazuje na to, co je trestným činem a ukládá za ně tresty či ochranná opatření. Na druhou stranu trestní právo procesní upravuje trestní řízení a postup orgánů činných v trestních věcech (soud, státní zástupce, policie ČR).⁵

V každé demokratické společnosti je dané, že práva a svobody občanů, právo na život, nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, osobní svoboda, právo na lidskou důstojnost a čest, právo vlastnit majetek, nedotknutelnost obydlí, svoboda pohybu a řada dalších práv a svobod, tvoří základ této celé společnosti a státu. Jsou zajištěna i práva občanů na bezpečnost, a to jak na osobní bezpečnost, tak i bezpečnost jejich majetku, obydlí, cti a důstojnosti. V dnešní době se však dostáváme do stavu, že se prudce zvyšuje kriminalita, která vede k hrubému porušování práv a svobod občanů. Občané tak nejsou dostatečně spokojeni s bezpečnostním standardem, například s prací policie, která by jim měla za jejich daně bezpečnost zajistit.⁶

2.1 Trestný čin

„Trestný čin je pouze takový skutek, jehož trestnost byla zákonem stanovena dříve, než byl spáchán. Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.“⁷

⁵ TOMANCOVÁ, Jaroslava. *Základy práva (nejen) pro školy*. 2. (dopl.) vyd. Boskovice: Albert, 2010, 305 s. ISBN 978-80-7326-183-2, s. 264 – 265.

⁶ PENZEŠ, Ludevít. *Občan a bezpečnost: jak se bránit před zločinem*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 1996, 122 p. ISBN 80-858-5841-X, s. 5.

⁷ Poradce. *Trestní zákoník s komentářem*. Poradce, s.r.o. ISSN 1211-2437, s. 11.

Aby se mohlo jednat o trestný čin, tak současná nově provedená právní úprava vymezuje formální pojetí trestného činu, a to tak, že trestný čin je tedy protiprávní jednání, které trestní zákon označuje za trestný a které obsahuje znaky uvedené v takovém zákoně. Formální pojetí trestného činu by mělo vést k přesnějšímu vymezení skutkových podstat jednotlivých trestných činů. Trestné činy se rozdělují na přečiny a zločiny.⁸

Přečin

Je každý nedbalostní trestný čin a ty úmyslné trestné činy, na které trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.⁹

Zločin

Je každý trestný čin, který není podle trestního zákona přečin. Za zvlášť závažné zločiny jsou považovány ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.¹⁰

Způsob páchaní trestného činu ovlivňují faktory charakteru objektivního a faktory charakteru subjektivního. K objektivním faktorům patří předmět útoku a vztah mezi pachatelem a předmětem útoku, doba spáchání činu, místo spáchání činu, technické prostředky použité k spáchání činu a existence spolupachatelů. K subjektivním faktorům patří motiv a cíl, které jsou vnitřním psychickým podnětem pachatele, ke vzbuzení aktivity potřebné k realizaci trestného činu, dále somatické vlastnosti pachatele, zručnost, řemeslnost a některé psychické vlastnosti pachatele, věk a pohlaví pachatele.¹¹

Pokud si stanovíme počet trestných činů v daném území, můžeme tak zjistit závažnost kriminality neboli intenzitu kriminality. Pro výpočet platí jednoduchý a snadno odvoditelný vzorec:¹²

---

⁸ Poradce. *Trestní zákoník s komentářem*. Poradce, s.r.o. ISSN 1211-2437, s. 15 – 16.

⁹ JANDOUREK, Jan. *Sociologie zločinu: proč lidé vraždí a jezdí načerno*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 175 s. ISBN 978-802-6200-260, s. 14.

¹⁰ JANDOUREK, Jan. *Sociologie zločinu: proč lidé vraždí a jezdí načerno*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 175 s. ISBN 978-802-6200-260, s. 14.

¹¹ PENZEŠ, Ludevít. *Kriminalistika: pro soukromé bezpečnostní služby*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 1996, 136 s. ISBN 80-858-5840-1, s. 59 – 62.

¹² TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 214 s. ISBN 978-802-4729-824, s. 63.

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{Počet trestných činů}}{\text{Počet obyvatel na daném území}} \times 100\,000$$

Trestný čin je velmi složitý sociální jev. Kriminalistika řeší jeho vlastnosti, které mají vliv na povahu zanechaných stop, protože ta vznikají informace o spáchaném trestném činu a rozvíjí se celý postup, jak trestný čin poznat a odhalit. Nejdůležitějšími prvky charakteristiky trestných činů jsou způsob páchaní trestného činu, kriminální situace, osobnostní rysy pachatele, osobnostní rysy oběti trestného činu a motiv činu.¹³

2.1.1 Druhy trestných činů

V České republice existuje 13 základních druhů trestných činů:¹⁴

- Trestné činy proti životu a zdraví
- Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství
- Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti
- Trestné činy proti rodině a dětem
- Trestné činy proti majetku
- Trestné činy hospodářské
- Trestné činy obecně nebezpečné
- Trestné činy proti životnímu prostředí
- Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci
- Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných
- Trestné činy proti branné povinnosti
- Trestné činy vojenské
- Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy

¹³ MACHUTOVÁ, Marcela a Radoslav STAVĚL. *Kúzla kriminalistiky*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 1997, 64 s. ISBN 80-720-0067-5, s. 13.

¹⁴ Poradce. *Trestní zákoník s komentářem*. Poradce, s.r.o. ISSN 1211-2437, s. 95 – 261.

2.2 Trest

Pachateli lze uložit pouze takový trest, který dovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se o trestném činu rozhoduje. V trestněprávním vymezení je trest jeden z prostředků státního donucení, který stát používá při plnění svých funkcí vedle prostředků ekonomických, kulturních, výchovných, politických, aj. Trest můžeme rozumět také jako odplata za trestný čin. Trest by měl obsahovat tolik bolesti a starostí, jako kolik jí bylo způsobeno trestným činem.¹⁵

Trest je právní následek trestného činu. Tresty jsou uloženy příslušným soudem za spáchaný trestný čin podle trestního práva a trestního řádu. Trest musí být přiměřený podle druhu spáchaného trestného činu. Sankce za trestný čin je podmíněný nebo nepodmíněný trest odnětí svobody nebo mírnější trest, a to peněžitý.¹⁶

2.2.1 Druhy trestů

Podle trestního zákona může soud za spáchaný trestný čin uložit 12 druhů trestů:¹⁷

- Trest odnětí svobody
  - nepodmíněný,
  - podmíněný,
  - podmíněný s dohledem,
  - zvláštním typem je výjimečný trest.
    - Domácí vězení
    - Obecně prospěšné práce
    - Propadnutí majetku
    - Peněžitý trest
    - Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
    - Zákaz činnosti
    - Zákaz pobytu

---

¹⁵ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice, 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8, s. 50.

¹⁶ TOMANCOVÁ, Jaroslava. *Základy práva (nejen) pro školy*. 2. (dopl.) vyd. Boskovice: Albert, 2010, 305 s. ISBN 978-80-7326-183-2, s. 273.

¹⁷ TOMANCOVÁ, Jaroslava. *Základy práva (nejen) pro školy*. 2. (dopl.) vyd. Boskovice: Albert, 2010, 305 s. ISBN 978-80-7326-183-2, s. 273 – 277.

- Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání
- Ztráta vojenské hodnosti
- Vyoštění

Za trestní čin, může také soud uložit ochranná opatření, která směřují k ochraně společnosti. Má hlavně funkci ochrannou a to léčebnou, terapeutickou a výchovnou. Mezi ochranné opatření patří:¹⁸

- Ochranné léčení
- Zabezpečovací detence
- Zabraní věci nebo jiné majetkové hodnoty
- Ochranná výchova – pro mládež

2.2.2 Účel trestu

Účelem trestu je hlavně chránit společnost před pachateli trestných činů a zabránit jim v dalším páchání trestné činnosti. Dále se snažit jej vychovat tak, aby vedli řádný život v celé společnosti.¹⁹

Účelem trestu je²⁰

- individuální prevence – chránit společnost, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti, vychovat jej k řádnému životu,
- generální prevence – působit výchovně i na ostatní členy společnosti.

Účelem trestání je ochrana společnosti před kriminalitou²¹

- projednáním trestní věci v trestním řízení,
- vyslovením viny pachateli,

¹⁸ TOMANCOVÁ, Jaroslava. *Základy práva (nejen) pro školy*. 2. (dopl.) vyd. Boskovice: Albert, 2010, 305 s. ISBN 978-80-7326-183-2, s. 272.

¹⁹ TOMANCOVÁ, Jaroslava. *Základy práva (nejen) pro školy*. 2. (dopl.) vyd. Boskovice: Albert, 2010, 305 s. ISBN 978-80-7326-183-2, s. 272.

²⁰ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009, 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2, s. 35.

²¹ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009, 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2, s. 35.

- uložení sankce,
- výkon trestu.

2.2.3 Funkce trestu

1. Vyrovnávací funkce trestu

Tato funkce trestu pomáhá vyrovnat se s realitou trestného činu a má dva aspekty:²²

- *vyrovnání se oběti s trestným činem*,
  - Negativní emoce oběti nebo pozůstalých lze odstranit nebo alespoň upravit újmou způsobenou pachateli trestného činu, případně náhradou škody.
- *vyrovnání se pachatele s trestným činem*,
  - Trest poskytuje pachateli příležitost učinit tři kroky nazývané algoritmus výkonu trestu (algoritmus = vzorec, optimální postup vedoucí k vyřešení všech úloh daného typu):

SVĚDOMÍ > VINA > POKÁNÍ = NAROVNÁNÍ + REINTEGRACE

2. Regulativní funkce trestu

Tato funkce trestu pomáhá regulovat trestnou činnost, tj. udržet ji ve „společensky únosných“ hranicích – obdobně hovoříme např. o regulaci prostituce. Existují tři způsoby naplňování regulativní funkce trestu (odnětí svobody):²³

- *izolace*,
  - uvězněním znemožníme odsouzenému páchat další trestnou činnost,
- *odstrašení*,
  - trest odstrašuje pachatele od trestné činnosti,
- *zacházení*,
  - soubor aktivit vězeňských pracovníků s cílem motivovat vězně (poskytnout mu společensky hodnotné a osobně přitažlivé výzvy) k práci na sobě a tím pomáhat zvyšovat jeho šance na reintegraci do společnosti.

²² PENOLOGIE – rozšířený syllabus přednášek. In: *PhDr. Jaroslav Hála, osobní internetové stránky* [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://penologie.hala.sweb.cz/2.htm>.

²³ PENOLOGIE – rozšířený syllabus přednášek. In: *PhDr. Jaroslav Hála, osobní internetové stránky* [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://penologie.hala.sweb.cz/2.htm>.

2.2.4 Obecné zásady ukládání trestů²⁴

- Zásada zákonnosti – tresty je možno ukládat jen na základě zákona
- Zásada přiměřenosti – trest musí být přiměřený spáchanému trestnému činu
- Zásada individualizace použitých sankcí – trest musí být přiměřený dané situaci pachatele
- Zásada personality – sankce – trest musí postihnout pouze pachatele ne jeho okolí
- Zásada neslučitelnosti některých druhů sankcí – u daného pachatele ukládat sankce shodné věcné povahy
- Zásada humanity sankcí – zákaz krutých a nepřiměřených trestů
- Obecné zásady ekonomie trestní hrozby
- Podpůrná úloha trestní represe

---

²⁴ Poradce. *Trestní zákoník s komentářem*. Poradce, s.r.o. ISSN 1211-2437, s. 35 – 36.

3 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

„Namísto chápání spravedlnosti jako odplaty je možné ji vnímat jako obnovu. Jestliže kriminalita zraňuje, spravedlnost má napravovat křivdy a napomáhat uzdravení.“

Howard Zehr

Probační a mediační služba České republiky je státní institucí, která vznikla v roce 2000 a její ředitelství sídlí v Praze. Jednotlivá střediska probační a mediační služby sídlí v místech okresních soudů. Probační a mediační služba poskytuje kontrolu nad tresty, které nejsou spojeny s trestem odnětí svobody. Snaží se motivovat pachatele trestných činů k převzetí odpovědnosti za jejich jednání a za řešení způsobených škod, které vznikly danou trestnou činností. Probační a mediační služba nabízí své služby obviněným a odsouzeným pachatelům, ale také i poškozeným a obětem trestné činnosti, jejich rodinným příslušníkům, blízkým osobám a i mladistvým a dětem mladších 15 let. Prostřednictvím vyjednávání se snaží pomoci urovnat vzniklé konfliktní vztahy. Veškerá činnost probační a mediační služby České republiky je bezplatná – hradí ji stát. Zprostředkovává alternativní řešení trestné činnosti, tj. alternativní tresty. Probační úředníci a asistenti, což jsou sociální pracovníci v trestné justici, připravují podmínky pro jejich uložení a následně zajišťují jejich kontrolu prováděnou na svobodě. Alternativní tresty umožňují pachateli dále si udržovat svůj sociální, rodinný a pracovní život.²⁵

Mezi tyto alternativní tresty patří:

- Obecně prospěšné práce
- Dohled probačního úředníka
- Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- Domácí vězení

---

²⁵ ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 37 – 39.

3.1 Důvody ukládání alternativních trestů²⁶

- Ekonomické – odpadnou náklady na výkon trestu odnětí svobody
- Penitenciární – odpadnou vedlejší nežádoucí účinky uvěznění
- Kompenzační – výkon trestu nezaručuje uhrazení škody pachatelem
- Trestně-politické

3.2 Cíle probační a mediační služby²⁷

Integrace pachatele

Znamená, že probační a mediační služba vede pachatele trestné činnosti k tomu, aby se ve společnosti choval a vedl řádný život, tak jak mu zákon dovoluje.

Participace oběti

Znamená, že probační a mediační služba umožňuje obětem trestné činnosti se zapojit do procesu řešení trestného činu a poskytuje jim pomoc ve všech oblastech obnovení znovu pocitu bezpečí a důvěry ve spravedlnost.

Ochrana společnosti

Znamená, že probační a mediační služba kontroluje výkon uložených alternativních trestů na svobodě, dohlíží na obviněné s dohledem a předchází dalšímu opakování trestných činů a kriminality.

3.3 Probace a mediace

Probace

Je dohled probačního úředníka s pravidelným osobním kontaktem. Pachatel a úředník spolupracují na vytváření a realizaci probačního programu ve zkušební době. Vytváří podmínky pro uložení alternativních trestů. Zajišťuje informace o pachateli nebo o oběti trestné činnosti, které jsou důležité pro rozhodování soudce nebo státního

---

²⁶ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009, 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2, s. 36.

²⁷ Leták *Probační a mediační služba ČR: Informace o poskytovaných službách*. Česká republika, 2000.

zástupce. Úředník průběžně informuje soud prostřednictvím zpráv o průběhu dohledu. Opatřuje realizaci výkonu uloženého alternativního trestu a motivuje odsouzeného k jeho dodržování a k správnému vedení života ve společnosti. Kontroluje pachatele při dodržování podmínek uložené soudem.²⁸

Mediace

Je mimosoudní jednání, při kterém se řeší trestní konflikt mezi obětí a pachatelem trestné činnosti za účasti třetí osoby – mediátora, jehož cílem je najít řešení konfliktu. Poskytuje možnost vyjádřit jejich pocity, omluvy, vysvětlení a potřeby, které vznikly trestnou činností. Umožňuje se navzájem domluvit na přijatelném a v rámci možností, na rychlém způsobu náhrady škody. Mediace lze uskutečnit jen se souhlasem dané oběti a pachatele, účast je jinak dobrovolná v rámci jejich zájmům.²⁹ Mediace je metoda řešení jakýkoli mezilidských konfliktů, při níž mediátor neboli kvalifikovaná a profesionální osoba pomáhá účastníkům ve vzájemné komunikaci a dorozumění.³⁰ Hlavním úkolem mediátora je řízení, regulace a vedení procesu v celém průběhu mediace, které povede ke spokojenosti všech zúčastněných.³¹

3.4 Probační programy

Probační program je program pro sociální výcvik, psychologické poradenství, terapeutický program a program, který zahrnuje obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti. Probační program se zaměřuje na podporu jeho vhodného sociálního zázemí a urovnává vztahy mezi ním a poškozeným. Probační programy schvaluje ministr spravedlnosti.³²

---

²⁸ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8, s. 53.

²⁹ RISKIN, Leonard L.; ARNOLD, Tom; KEATING, JR., J. Michael. *Mediace aneb jak řešit konflikty*. Praha: PALLATA, 1996. 126 s. ISBN 80-901710-6-0, s. 43.

³⁰ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 270 s. ISBN 978-802-4731-346, s. 9.

³¹ HOLÁ, Lenka. *Mediace: způsob řešení mezilidských konfliktů*. Vyd. 1. Praha: Grada Pub., 2003, 190 s. ISBN 80-247-0467-6, s. 97.

³² FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo hmotné a procesní*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007, 420 s. ISBN 978-80-86708-51-5, s. 146 - 147.

Jedním z těchto programů, který probační a mediační služba poskytuje je resocializační program, který zajišťuje rozhodnutí soudu, které stanoví konkrétní povinnosti obviněnému či odsouzenému podrobit se programu se specifickým zaměřením, nebo nabízí pomoc a podporu takovým, kteří se sami chtějí programu účastnit. Mezi tyto povinnosti patří např. pracovní rekvalifikace, zvládání konfliktních situací, omezení či odstranění závislosti a omezení rizikových projevů chování.³³

---

³³ ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 81.

4 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

„Největší strach ve vězení má ředitel.“

George Bernard Shaw

Trest odnětí svobody je nejpřísnějším druhem trestu, kdy odsouzený ztrácí osobní svobodu a vše, co je s jeho osobností na svobodě spojeno. Tento trest se rozděluje:³⁴

a) nepodmíněný trest odnětí svobody,

- tento trest vykonává odsouzený v určitém typu věznice, o kterém rozhoduje soud,
- horní hranice k uložení tohoto trestu je dvacet let,

b) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,

- tento trest vykonává odsouzený na svobodě, kdy za tuto dobu nesmí spáchat žádný trestný čin - pokud by tak učinil, soud by mohl podmíněný trest proměnit na trest nepodmíněný,
- tento trest se již objeví v opisu z evidence rejstříku trestů,

c) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem,

- tento trest odsouzený vykonává též na svobodě, kdy je odložený trest odnětí svobody na stanovenou zkušební dobu,
- odsouzený musí pravidelně navštěvovat úředníka Probační a mediační služby, spolupracovat s ním, hlásit mu veškeré změny a dodržovat podmínky uložené soudem apod.,
- probační pracovník pak podává o odsouzeném pravidelné zprávy soudu,

---

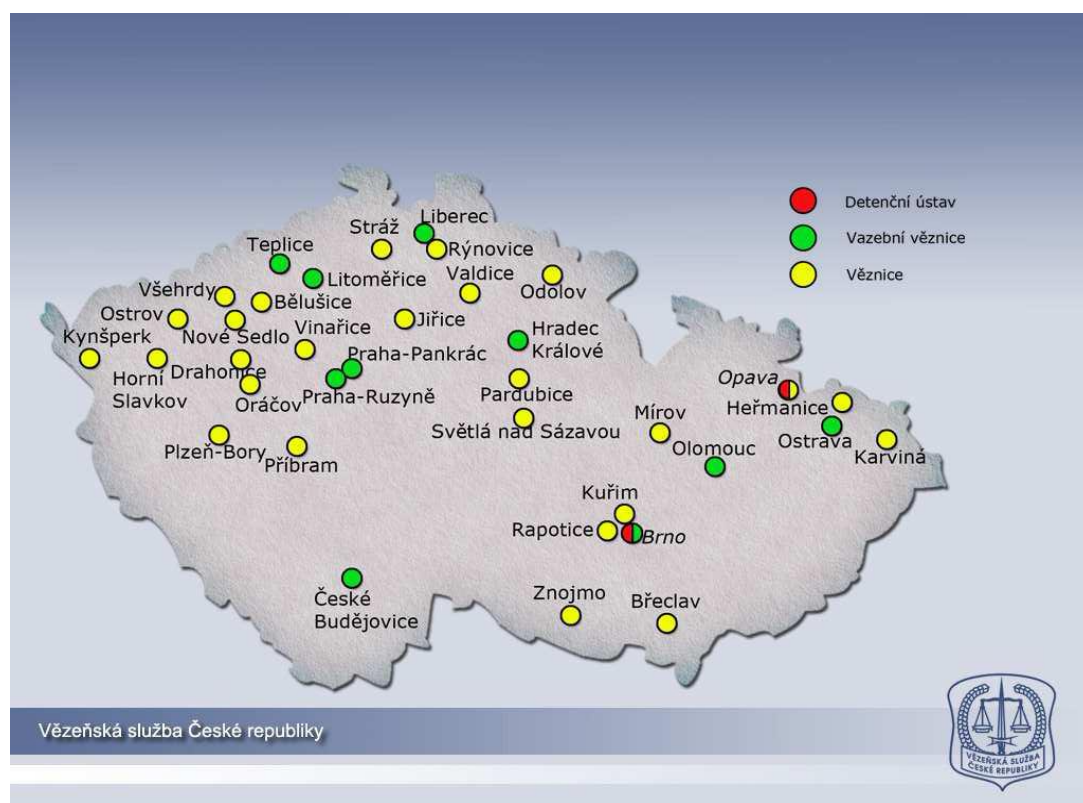
³⁴ TOMANCOVÁ, Jaroslava. *Základy práva (nejen) pro školy*. 2. (dopl.) vyd. Boskovice: Albert, 2010, 305 s. ISBN 978-80-7326-183-2, s. 273 - 274.

d) výjimečný trest odnětí svobody,

- zvláštním typem trestu odnětí svobody s odsouzením nad dvacet až do třiceti let, nebo trest odnětí svobody na doživotí,
- může být uložen jen za zvlášť závažný zločin, u něhož to zákon dovoluje.

4.1 Druhy věznic

Obr. 1: Mapa věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů v České republice³⁵

V současné době rozlišujeme v České republice 3 základní druhy věznic:

- Detenční ústav (2)
- Vazební věznice (10)
- Věznice (26)

³⁵ Mapa věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů ČR. In: *Vězeňská služba České republiky* [online]. 2012 [cit. 2012-11-28]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/zakladni-informace-4/mapa-veznic-vazebnich-veznic-a-detencnich-ustavu-cr-5401>.

Jak již bylo řečeno, o typu věznice, v které bude odsouzený odpykávat svůj nepodmíněný trest odnětí svobody, rozhoduje soud. Rozdělují se na 4 typy, kam jsou odsouzení posláni podle závažnosti spáchaného trestného činu (od nejmírnější typ po nejprísnejší):³⁶

Věznice s dohledem - typ A

- pro pachatele, kterému byl uložen trest za trestný čin spáchaný z nedbalosti a který dosud nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody.

Věznice s dozorem - typ B

- pro pachatele, kterému byl uložen trest za trestný čin spáchaný z nedbalosti a který již byl ve výkonu trestu odnětí svobody, nebo pro pachatele kterému byl uložen trest za úmyslný trestný čin ve výměře nepřevyšující dva roky.

Věznice s ostrahou - typ C

- pro pachatele, kterému byl trest uložen za úmyslný trestný čin a nejsou zároveň splněny podmínky pro umístění do věznice s dozorem nebo se zvýšenou ostrahou, nebo pro pachatele který byl odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a nebyl zařazen do výkonu trestu do věznice typu A ani B.

Věznice se zvýšenou ostrahou - typ D

- pro pachatele, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí a kterému byl uložen trest jako zvlášť nebezpečnému recidivistovi, kterému byl za zvlášť závažný trestný čin uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osmi let, nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl z vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody.

4.2 Přijetí do výkonu trestu odnětí svobody

Odsouzený nastupuje do věznice, kterou mu příslušný soud určil, tato věznice se nazývá věznice příjmová, které jsou většinou věznice vazební. Při nástupu se odsouzenému ihned provede osobní prohlídka osobou stejného pohlaví a vstupní

---

³⁶ FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo hmotné a procesní*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007, 420 s. ISBN 978-80-86708-51-5, s. 127 - 128.

lékařská prohlídka. Věznice okamžitě, po nástupu odsouzeného, obešle určené orgány o tom, že odsouzený do věznice nastoupil. Odsouzený si může u sebe ponechat osobní písemnosti, fotografie, dopisy, právní předpisy, vlastní knihy, časopisy a noviny, dále hodinky, psací potřeby, ruční mlýnek na kávu, elektrický strojek na holení, hrneček na nápoje a základní hygienické potřeby. Množství těchto osobních věcí musí být přiměřené k prostoru určené skříňky. Všechny osobní věci odsouzeného prochází důkladnou prohlídkou zaměstnanci vězeňské služby.³⁷

Nově nastupující odsouzení jsou zařazeni do *přijímacího oddělení*, kde se odděleně ubytovávají. Například muži od žen, mladiství od dospělých, recidivisté od těch, co jsou ve výkonu poprvé, odsouzení za úmyslný čin od odsouzených za čin z nedbalosti apod. Pobyt v přijímacím oddělení je zpravidla kolem jednoho týdne, de facto věznice na území České republiky jsou přeplněné a tak jsou odsouzení ve vazební věznici někdy i přes měsíc, k čemu by docházet nemělo. Odsouzení se zde podrobují vstupním lékařským prohlídkám, které věznice, po ukončení pobytu, zasílá Generálnímu ředitelství vězeňské služby. Ta se podle údajů a informací o odsouzeném, rozhoduje, do jaké konkrétní věznice odsouzeného umístí. S rozhodování napomáhá i ředitel věznice, kde byl odsouzený přijímán. Při umisťování odsouzeného do konkrétní věznice, se přihlíží k tomu, aby odsouzený vykonával trest odnětí svobody co nejbližší místu pobytu své rodině a blízkým. Problém přeplněnosti věznic je ale na denním pořádku dnešní závažnosti, proto vznikla spolupráce, s již zmíněnou probační a mediační službou, aby se mohly ukládat alternativní tresty a popřípadě se mohlo z věznic podmíněně propouštět.³⁸

Z přijímacího oddělení se odsouzení převezou do konkrétní věznice a ubytují se na tzv. *nástupním oddělení věznice*. Během tohoto pobytu jim vězeňská služba vystaví průkaz totožnosti odsouzeného. Délka pobytu na nástupním oddělení věznice je individuální, ale z pravidla by neměla převýšit dva týdny. Během těchto týdnů se odsouzený seznamuje s prostředím věznice a s vnitřními pravidly a řádem. Po splnění těchto povinností se odsouzený předvolává před odborné zaměstnance, kteří s ním projdou program zacházení a určí vychovatele, který na něj bude dohlížet.³⁹

---

³⁷ MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010, 336 s. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 6. ISBN 978-807-3576-066, s. 45.

³⁸ MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010, 336 s. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 6. ISBN 978-807-3576-066, s. 46 – 48.

³⁹ MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010, 336 s. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 6. ISBN 978-807-3576-066, s. 49.

4.3 Program zacházení s odsouzenými

Odsouzený po nástupu do věznice spolupracuje s lékaři, psychologem, speciálním pedagogem, sociálním pracovníkem popřípadě i s duchovním. S odsouzeným se podílejí na sestavení programu zacházení ve věznici, což je předpoklad pro to, aby odsouzený dosáhl takových změn, které ho znovu začlení do pracovního, sociálního i kulturního života. Plánování, popřípadě změny programu, trvají po celou dobu uvěznění odsouzeného. Shromažďují se materiály a fakta, které se týkají odsouzeného. Například data a osobní údaje, lékařská doporučení, sociální anamnézu, vyhodnocení rizik nebezpečnosti vězně pro společnost, jeho postoje, apod. Podle získaných informací se zpracovává individuální program zacházení s vězněm ve věznici neboli plán výkonu trestu odnětí svobody. Dá se tedy počítat s tím, že program zacházení bude obsahovat časově rozvržené činnosti a aktivity odsouzeného a správné postupování vězeňských pracovníků s dosažením žádoucích cílů, tzn. dosáhnout pozitivních změn v chování a osobnosti odsouzeného ve věznici. Do programu zacházení tedy patří:⁴⁰

- a) zaměstnání,
- b) vzdělávání – profesní a všeobecné,
- c) aktivity v jejich volném čase,
- d) poradenství, doprovod, terapie.

4.3.1 Zaměstnání, práce ve věznici

Práce ve věznici je nejdůležitější částí programu zacházení s odsouzeným ve výkonu trestu odnětí svobody. Pracovní činnost odsouzeného ve věznici přispívá ke snižování jeho případné agresivity, k celkovému uklidnění a harmonizaci. Práce ve věznici má i značný ekonomický význam, protože z odměn za práci vykonanou odsouzeným, se hradí například výživné pro jeho děti, náklady na výkon trestu odnětí svobody, případně náklady na předchozí výkon ve vazbě, náklady trestního řízení a ostatní jeho dlužné či exekuce. Dále má z odměn za práci i své úložné a kapesné, které dobře fungují i jako systém odměn a trestů, a takovéto odměny mohou být zvyšovány nebo snižovány podle plnění povinností, chování a jednání odsouzeného.

---

⁴⁰ HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, 183 s. ISBN 80-867-0830-6, s. 122 – 123.

Tento systém je pro odsouzené velká motivace. Získání možnosti ve věznici pracovat se zvyšuje šance reintegrace ve společnosti po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Odsouzenému je uložena povinnost ve věznici pracovat, ale někteří nejsou zdravotně způsobilí k činnosti, někteří práci odmítají a někteří se zase do práce zapojit nemohou, jelikož dnešní situace zaměstnanosti vězňů je nepříjemně nízká.⁴¹

4.3.2 Vzdělávání ve věznici

Profesní vzdělávání

Profesní vzdělávání ve věznici je určeno vězňům, kteří se budou chtít, po propuštění z věznice, profesně uplatnit. Po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je okolní společnost zcela jiná než před nástupem do věznice. Proto se odsouzený ve věznici vzdělává tak, aby se orientoval jak na trhu práce, tak i v celé společnosti. V programu zacházení se zaměřují na vnější cíle odsouzeného, které jsou orientovány na život jedince ve společnosti po propuštění z věznice. To znamená, že se snaží vyřešit tři základní problémové okruhy – bydlení, finanční situace, pracovní začlenění. Dále rozvíjet schopnost spolupráce s různými organizacemi, úřady a institucemi po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a poskytovat o nich potřebné informace. Pro vzdělávání vězňů byly zřízeny školy:⁴²

Střední odborné učiliště s výukou v učebních oborech pro absolventy základních škol,

Učiliště s učebními obory pro ty, kteří nedokončili základní školu,

Odborné učiliště s učebními obory pro absolventy speciálních škol. Tato škola dostala možnost vydávat platná vysvědčení, výuční listy a dále vězeňství dokáže vytvořit vhodným vězňům podmínky pro absolvování maturitního a vysokoškolského studia.

Všeobecné vzdělávání

Někteří vězni si nedokážou sami vyřizovat své osobní záležitosti, jedná se o vyplňování různých formulářů či dotazníků, sepisování korespondencí, jak organizacím, tak i rodině, apod. Někteří neumějí ani číst, psát třeba i počítat. Proto jsou ve věznicích, kde se objevují případy negramotnosti a pologramotnosti, vězňům nabízeny odpovídající počítačové výuky, jak ve školských zařízeních, tak i mimo ně.

---

⁴¹ HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, 183 s. ISBN 80-867-0830-6, s. 124 - 125.

⁴² HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, 183 s. ISBN 80-867-0830-6, s. 131 - 137.

Všichni zaměstnanci věznice se snaží těmto odsouzeným, s poruchou gramotnosti, pomoci podle svých znalostí a schopností. Vzdělávací programy umožňují odsouzeným se procvičovat a vzdělávat v souborech postupně užitečných činností. Ve věznicích bývají nabídky i dalších vzdělávacích kurzů, kam patří i jednotlivé přednášky a besedy. Dále je nabídka i výuky cizích jazyků.⁴³

4.3.3 Aktivity ve volném čase

Pokud je odsouzený ve věznici zaměstnán, začíná mu volný čas po příchodu do ubytovacího prostoru a končí večerkou. O víkendech, kdy do práce vězeň nechodí, volný čas začíná budíčkem a končí večerkou. Mezi volnočasové aktivity často patří zájmová pracovní činnost, kdy zhotovují a vyrábějí různé pomůcky či předměty. Nejčastější aktivitou je sledování televize jak pasivně tak i aktivně, nebo případně poslech rádia, což znemožňuje práci výchovným pracovníkům, aby zapojili odsouzené do smysluplného využití volného času. Cílem zacházení s odsouzenými v jejich volném čase je například udržet tělesné a duševní zdraví, přispívat k bezproblémovému chování ve výkonu trestu odnětí svobody, zajišťovat jejich regeneraci a zábavu proti nepříjemnostem z pocitu uvěznění. Mezi další oblíbené volno časové aktivity patří posilování, kolektivní sporty – míčové hry a fotbal, poslech hudby, posezení u kávy, dokazovat umění a další.⁴⁴

4.3.4 Poradenství, doprovod, terapie

Tuto službu zajišťují vězeňští pracovníci těm odsouzeným, kteří projeví zájem o pomoc se službami, snahu dodržovat program zacházení a pravidla chování ve věznici. Standardním vězňům se poskytuje poradenství, handicapovaným doprovod a nejsložitějším případům je nabídnuta terapie.⁴⁵

---

⁴³ HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, 183 s. ISBN 80-867-0830-6, s. 138 - 140.

⁴⁴ HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, 183 s. ISBN 80-867-0830-6, s. 141 - 147.

⁴⁵ HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, 183 s. ISBN 80-867-0830-6, s. 159.

4.4 Výstupní oddělení

Ve věznicích jsou zřizovány výstupní oddělení pro odsouzené, které mají do konce trestu přibližně šest měsíců. Do výstupního oddělení zařazuje odsouzené ředitel věznice na návrh odborných vězeňských pracovníků. V rámci programu zacházení s odsouzenými ve věznici, musí věznice vytvářet pro odsouzené podmínky pro běžný a samostatný způsob života po propuštění z věznice, aby se dokázali orientovat a fungovat ve společnosti podle platných norem. Jako je návštěva úřadů, seznamování se s různými úpravami práv zaměstnanosti a sociálních dávek, apod. Výstupní oddělení má většinou podobu internátního bydlení. Odsouzený si může sám vykonávat drobné práce, co se týkají domácnosti, a to praní prádla, vaření jídla atp.⁴⁶ Tento systém je velmi výhodný pro odsouzené s dlouhodobými tresty, kteří do společnosti vycházejí po dlouhých letech uvěznění ve věznici.

Výstupní oddělení je vlastně před propouštěcí fází výkonu trestu odnětí svobody, která trvá tedy půl roku nebo minimálně poslední tři měsíce před koncem odpykaného trestu. Výstupní oddělení nemusejí mít zřízeny všechny věznice, proto tam kde není, vykonává odsouzený před propouštěcí fází ve stejném prostoru a skupině, ve které byl doposud.⁴⁷

---

⁴⁶ MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010, 336 s. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 6. ISBN 978-807-3576-066, s. 59.

⁴⁷ HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, 183 s. ISBN 80-867-0830-6, s. 164 - 165.

5 PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ Z VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

„Dobré se zlým a pravdu s nepravdou nesrovnáš, nespojíš, nesjednotíš: jedno z nich musí trvat a druhé zaniknout.“

Pavel Josef Šafařík

Každý, kdo vykonává trest odnětí svobody, může být za správné plnění zákonných podmínek po vykonání určité části uloženého trestu podmíněně propuštěn. K podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody musí být splněny následující podmínky:⁴⁸

- odsouzený již vykonal zákonem stanovenou poměrnou část trestu,
- odsouzený svým chováním a plněním povinností ve výkonu trestu prokázal polepšení,
- a lze očekávat, že odsouzený povede řádný život,
- nebo pokud soud přijal záruku za dovršení nápravy odsouzeného.

Většinou platí pravidlo, že odsouzený může být propuštěn po výkonu poloviny uloženého trestu. Pokud trest byl zmírněn rozhodnutím prezidenta republiky, počítá se polovina z takto zmírněného trestu. Pokud jde ale o odsouzeného, který je ve výkonu trestu odnětí svobody poprvé a nebyl odsouzen za zvlášť závažný zločin, je možné podmíněně propuštění již po třetině trestu. Naopak, v případě některých závažných trestných činů, vyjmenovaných v zákoně a v případech, kdy byl uložen výjimečný trest, lze odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody propustit až po vykonání dvou třetin z uloženého trestu. Byl-li odsouzenému uložen výjimečný trest odnětí svobody na doživotí, může být podmíněně propuštěn nejdříve po dvaceti letech od začátku výkonu trestu. V případě odsouzení pro přečin, může podle zákona výjimečně soud odsouzeného podmíněně propustit ještě před uplynutím zákonem stanovené výměry trestu (tedy před uplynutím poloviny a u prvotrestaných před uplynutím třetiny trestu). V takovém případě je třeba, aby se odsouzený prokázal svým *vzorným* chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba. Zároveň soud může, pokud to považuje za nutné, odsouzenému uložit nějaké omezující opatření, a to buď

---

⁴⁸ Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. In: *Trestni-rizeni.com: O trestním právu srozumitelně* [online]. 2006 [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/podminene-propusteni-z-vykonu-trestu-odneti-svobody>.

aby složil peněžitou záruku, nebo aby odpracoval nějaké práce k veřejnému blahu, nebo aby se v určeném čase zdržoval ve svém obydlí. To znamená, že soud může uložit odsouzenému alternativní trest. Pokud ani tato omezení odsouzený nedodrží, bude muset zpátky do vězení, aby dovykonal zbytek trestu odnětí svobody ve věznici. Při podmíněném propuštění je odsouzenému stanovena zkušební doba na jeden rok až sedm let, pokud byl odsouzen za zločin. Jestliže byl odsouzen pouze za přečin, je zkušební doba až tři roky. Pokud v této zkušební době nepovede odsouzený řádný život, rozhodne soud o tom, že odsouzený zbytek trestu vykoná v příslušné věznici. V rámci zkušební doby může soud podmíněně propuštěnému uložit i to, aby se podroboval dohledu probačního úředníka. Pokud podmíněně propuštěný nebude plnit podmínky uloženého dohledu, je to opět důvodem k nařízení výkonu zbytku nepodmíněného trestu odnětí svobody.⁴⁹

5.1 Komise pro podmíněné propuštění

Komise pro podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je statut poradního orgánu ředitele věznice. Tato komise je zatím vytvořena jen ve třech věznicích v České republice, a to za účelem projednávat případy odsouzených, kterým ze zákona vzniká možnost podání žádosti o podmíněné propuštění z věznice. Členy této komise jsou pracovníci vězeňské služby, probační a mediační služby a ostatní pracovníci, jako jsou odborníci z jiných institucí a vyškolení laici. Komise pro podmíněné propuštění je při projednávání případu ve stálém kontaktu se spolupracovníkem či asistentem oběti trestného činu. Komise shromažďuje a posuzuje informace, které se týkají projednávaného případu a provádění tzv. parolového slyšení.⁵⁰

5.2 Návrhy a žádosti na podmíněné propuštění z výkonu trestu

Žádost o podmíněné propuštění z věznice může podat sám odsouzený, státní zástupce nebo ředitel věznice, případně soud může rozhodnout i bez žádosti. Návrh

---

⁴⁹ Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. In: *Trestni-rizeni.com: O trestním právu srozumitelně* [online]. 2006 [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/podminene-propusteni-z-vykonu-trestu-odneti-svobody>

⁵⁰ ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 204.

může podat i zájmové sdružení občanů, pokud ale nabídne záruku za dovršení nápravy odsouzeného. O podaných žádostech rozhoduje soud ve veřejném zasedání. Žádost o podmíněné propuštění musí obsahovat následující náležitosti:⁵¹

- stručné informace o rozsudku, který vydal soud, dle něhož je trest vykonáván, číslo jednacích daného rozsudku nebo přímo jeho kopii,
- konstatování, kdy nastoupil do výkonu trestu,
- je vhodné popsat, jakým způsobem vězeň trest vykonává (tj. zejména kázeňské pochvaly, zda byl po dobu výkonu trestu zaměstnán či z jakých důvodů nebyl zaměstnán - např. v příslušné věznici není dostatek práce pro všechny zájemce o ni),
- v textu se může uvést, co hodlá vězeň dělat po propuštění z věznice, tj. rodinné zázemí, možnosti dalšího bydlení a práce,
- je možné uvést konkrétní důvody, které vedly k uvěznění a následně se zmínit o tom, co hodlá do budoucna dělat pro to, aby se to neopakovalo (např. u narkomana terapie v léčebném zařízení apod.),
- v závěru je třeba uvést, čeho se vězeň domáhá, tj. že navrhuje, aby ho soud podmíněně propustil z výkonu trestu odnětí svobody za současného stanovení přiměřené zkušební doby.

5.3 Postup Probační a mediační služby při podmíněném propuštění s dohledem

5.3.1 Před propuštěním z věznice

Pracovník Probační a mediační služby se v celém systému o podmíněné propuštění uplatňuje ve dvou oblastech. První oblast zahrnuje období, kdy odsouzený je ještě stále ve výkonu trestu ve vězení a odsouzenému je vysvětlena možnost spolupráce s Probační a mediační službou v době před podáním žádosti o podmíněné propuštění. Probační a mediační služba tedy nabízí dobrovolnou spolupráci a to již v době půl roku před podmíněným propuštěním. Tato spolupráce zkoumá připravenost odsouzeného

---

⁵¹ Náležitosti žádosti o podmíněné propuštění. In: *Bezplatná právní poradna* [online]. 2013 [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://www.bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/ruzne/smlouvy-listiny-nalezitosti-obsah/604-nalezitosti-zadosti-o-podminecne-propusteni.html>.

zvládnout návrat do běžného způsobu života na svobodě. V případě, že odsouzený projeví zájem o zahájení spolupráce s probační a mediační službou, musí vyplnit standardní dotazník (příloha I. a II.) a odeslat ho do střediska Probační a mediační služby působícího v okrese jako se nachází věznice. Poté pracovník vyhodnotí své časové možnosti pro zahájení spolupráce s tímto odsouzeným, a kontaktuje ho ve věznici. Vzhledem k tomu, že zájem odsouzených o spolupráci s Probační a mediační službou je větší, než je kapacita pracovníků, je nutné zvolit případy, u nichž je možnost podmíněného propuštění žádoucí. Spolupráce začíná tím, že odsouzený vyplní podnět k zahájení spolupráce, čímž dá najevo svůj zájem o spolupráci s Probační a mediační službou. Na základě tohoto vyplnění pracovník vyhodnocuje první informace o případu odsouzeného a rozhoduje se, jak a jakým způsobem do případu vstoupí. Dalším krokem je návštěva odsouzeného ve věznici a provedení úvodního rozhovoru. Pracovník má již v této době k dispozici všechny materiály a potřebné informace, které se týkají případu odsouzeného a umožňují mu získat základní představu o odsouzeném. Rozhovor je zaměřen na to, aby odsouzený porozuměl principům spolupráce, znal její průběh a věděl, že pracovník bude zpracovávat stanovisko k podmíněnému propuštění. Pokud úvodní setkání pracovníka s odsouzeným skončí dohodou o vzájemné spolupráci, pracovník sestaví plán spolupráce, neboli stanoví postup. Po zpracování stanoviska k podmíněnému propuštění se toto stanovisko předloží odsouzenému, aby se s ním seznámil a popř. se k němu vyjádřil. Poté je stanovisko odesláno soudci, který se bude žádostí o podmíněné propuštění pachatele zabývat.⁵²

5.3.2 Po propuštění z věznice

Druhá oblast, v níž se pracovník uplatňuje, je období, kdy odsouzený je z věznice podmíněně propuštěn a z rozhodnutí soudu se musí podrobit dohledu Probační a mediační služby. V této době pracovník odsouzeného kontroluje a vede k tomu, aby jeho život na svobodě probíhal v souladu se zákonem. Také mu poskytuje profesionální podporu a odbornou pomoc při řešení aktuálních problémů, které obsahují velkou škálu témat – rodinné, pracovní, zdravotní sociální a i vzdělávací. Pracovník zároveň kontroluje, zda podmíněně propuštěný dodržuje soudem uložené podmínky. Po celou dobu má odsouzený povinnost být s pracovníkem v pravidelném osobním kontaktu

---

⁵² ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 104 – 107, 111.

a neměnit své místo bydliště bez jeho souhlasu apod. Dohled nad podmíněně odsouzeným neboli PAROLE, vykonává pracovník na středisku probační a mediační služby, kde má odsouzený po svém podmíněném propuštění své bydliště. Po podmíněném propuštění odsouzeného z věznice se pracovník dozví prostřednictvím informace zaslané věznicí. Pracovník si po získání této informace vyžádá materiály potřebné pro jeho práci s pachatelem a s obětí. Většinou jde o informace z věznice, kde odsouzený vykonával trest, od soudu, který projednával spáchaný trestný čin a popřípadě od jiných pracovníků např. Probační a mediační služby, pokud se jedná o přenesení spisu do jiného okresu působnosti probační a mediační služby. O průběh dohledu pracovník pravidelně informuje soud, který pachatele podmíněně propustil. Ten v případě zjištěného porušení podmínek výkonu dohledu může kdykoli v průběhu zkušební doby, proměnit podmíněný trest na nepodmíněný trest odnětí svobody. Na druhou stranu, pokud odsouzený bude plnit své povinnosti a výkon dohledu, soud rozhodne po uplynutí zkušební doby o tom, že se pachatel osvědčil.⁵³

---

⁵³ ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 104, 111 – 112.

6 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

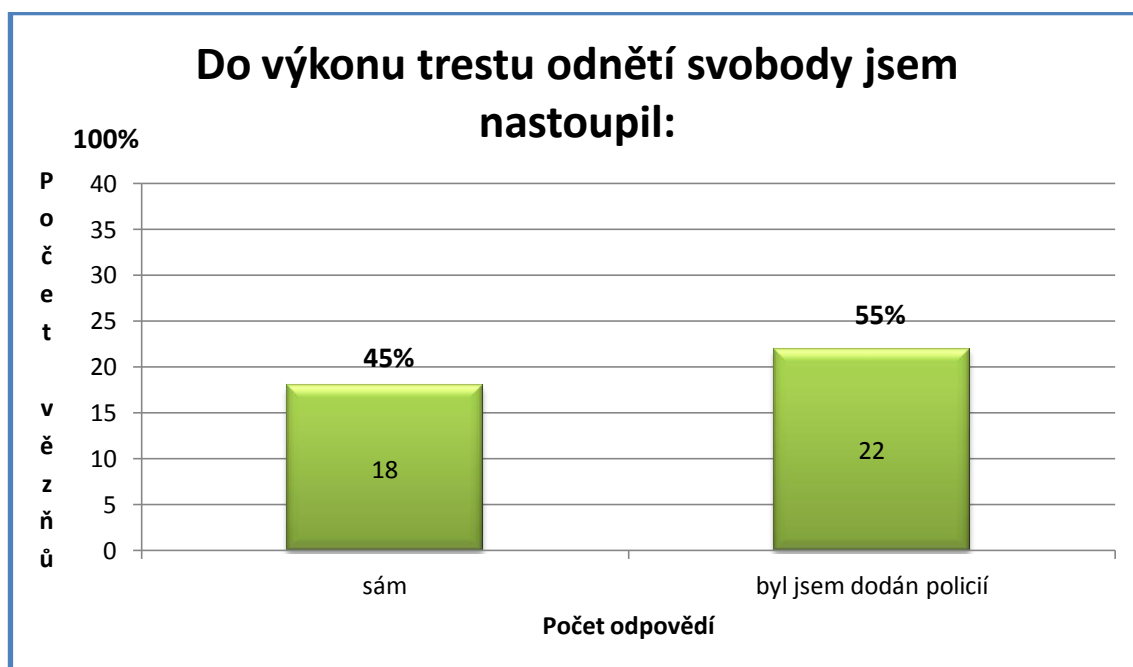
6.1 Hypotéza

Dotazníkovým výzkumem jsem chtěla zjistit, jaké procento vězňů, kteří jsou odsouzeni ve věznici typu B, neboli v oddělení s dozorem ve věznici Příbram Bytíz, má možnost podmíněného propuštění z věznice. Tzn., jaké procento vězňů by mohlo být doporučeno Probační a mediační službou Okresnímu soudu v Příbrami pro možnost podmíněného propuštění a zároveň pak k jejich další spolupráci.

Mým vlastním názor je, že většina odsouzených ve věznici s dozorem bude mít možnost pro podmíněné propuštění z věznice.

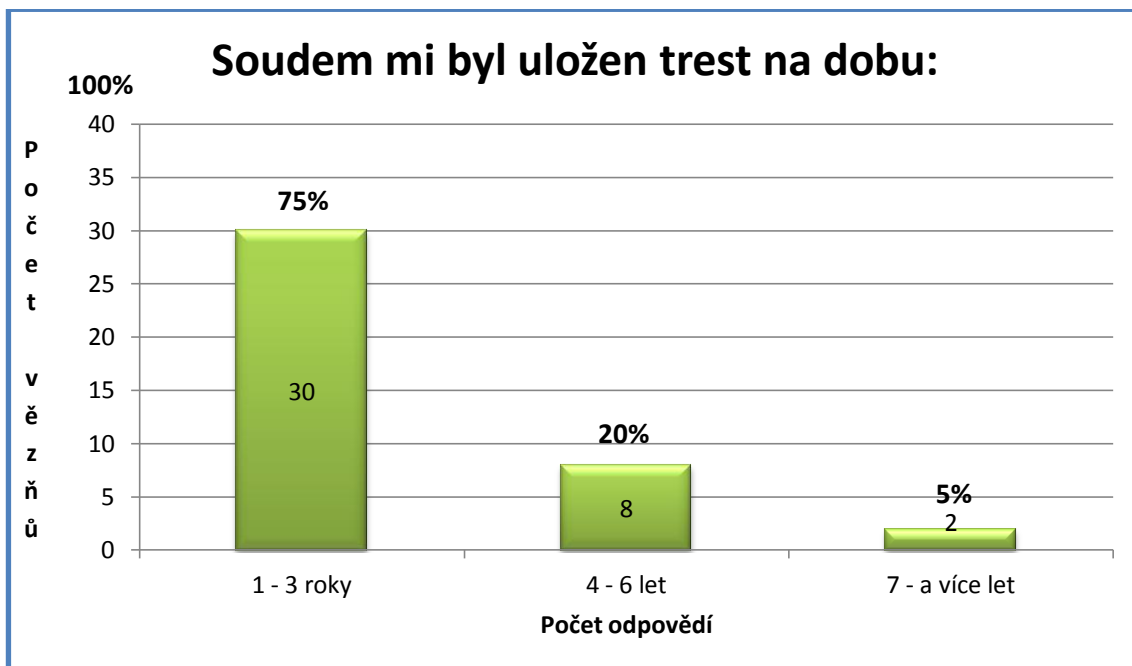
6.2 Výsledky

Graf 1:

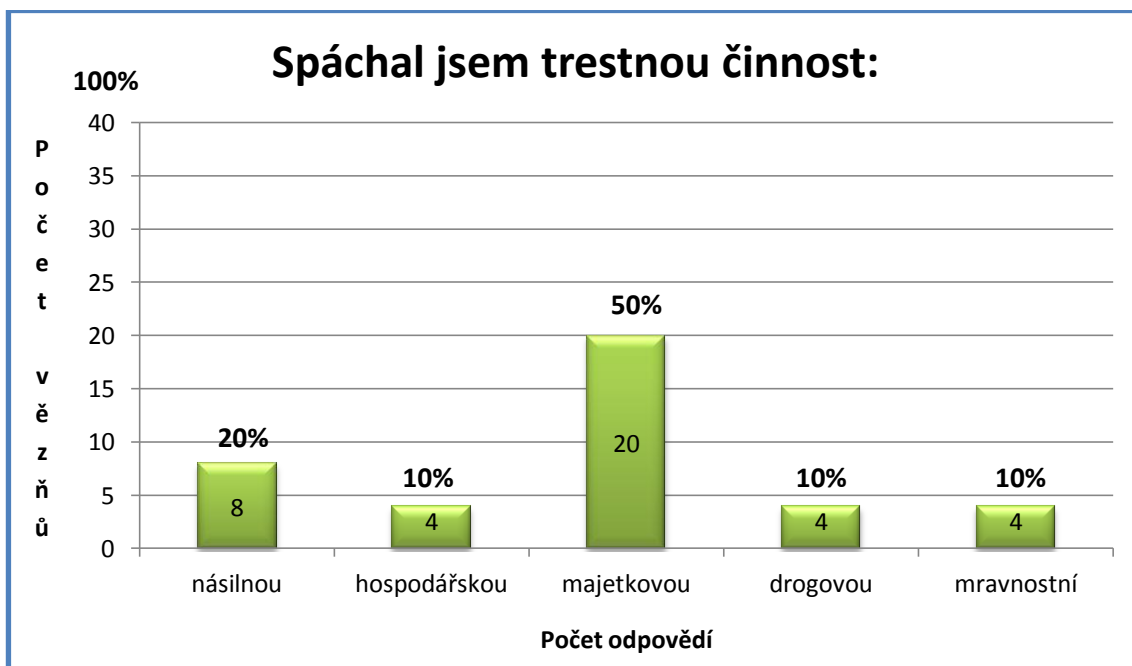
Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 1 45% odsouzených nastoupilo do výkonu trestu odnětí svobody samo a 55% odsouzených bylo dodáno policií, a to protože nevěděli o nástupu do výkonu trestu, byli vzati ihned do vazby, nástupu do výkonu trestu se vědomky vyhýbali, nebo ve většině případů, chtěli být prostě se svojí rodinou.

Graf 2:

Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 2 75% odsouzených vykonává trest odnětí svobody od 1 – 3 let, 20% odsouzených 4 – 6 let a 5% odsouzených 7 a více let. Tito dva odsouzení byli přeřazeni do oddělení s dozorem z oddělení s ostrahou.

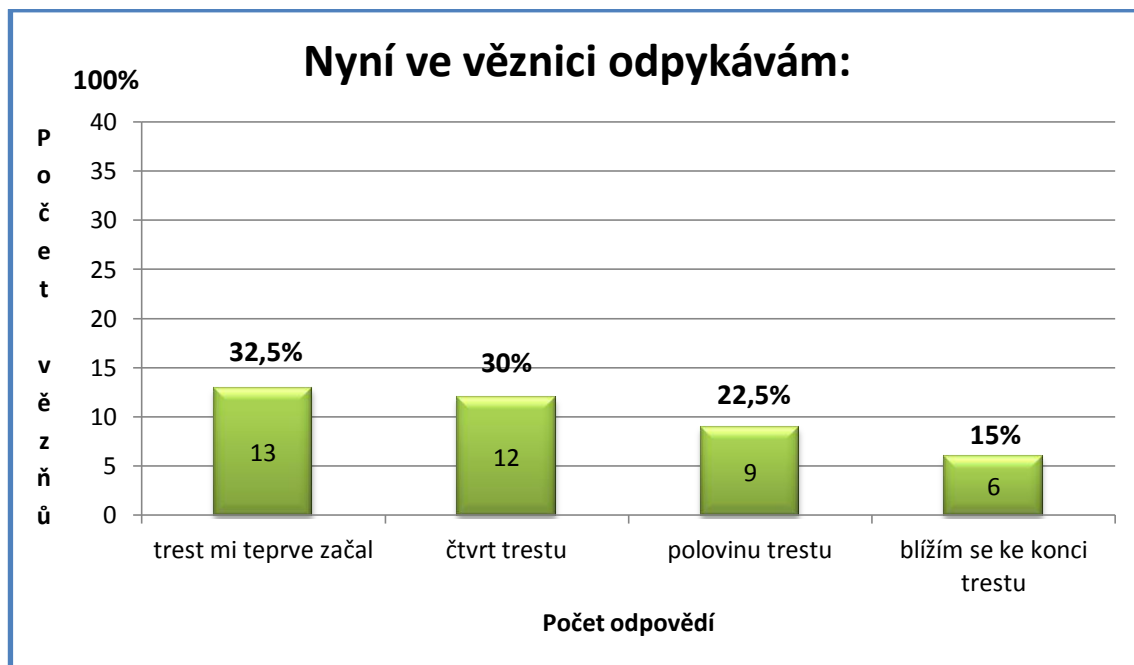
Graf 3:

Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 3 20% odsouzených spáchalo násilnou trestnou činnost a to loupež, vydírání, napadení veřejného činitele a nejvíce činů ublížení na zdraví. 10% odsouzených spáchalo hospodářskou trestnou činnost a to většinou

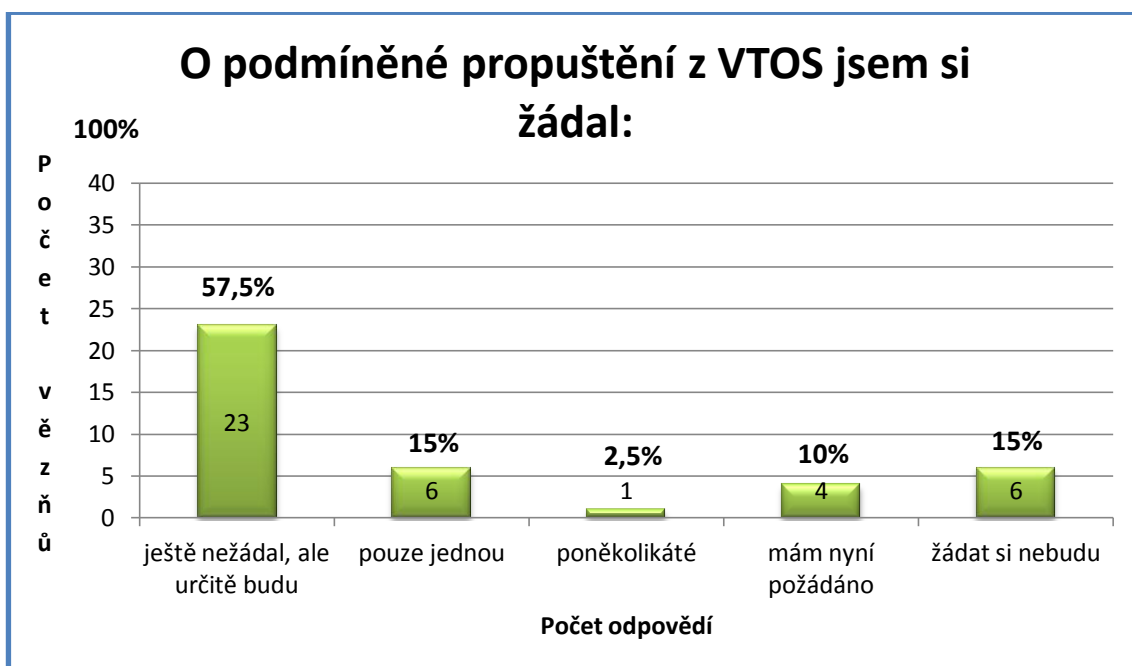
zanedbání povinné výživy. 50% odsouzených spáchalo majetkovou trestnou činnost a to pojistné podvody či zpronevěry a nejvíce krádeže. 10% odsouzených spáchalo drogovou trestnou činnost a to výrobu a držení omamných látek a 10% odsouzených spáchalo trestnou činnost mravnostní zejména řízení pod vlivem omamné látky či alkoholu, jízda bez řidičského oprávnění či maření soudního rozhodnutí.

Graf 4:

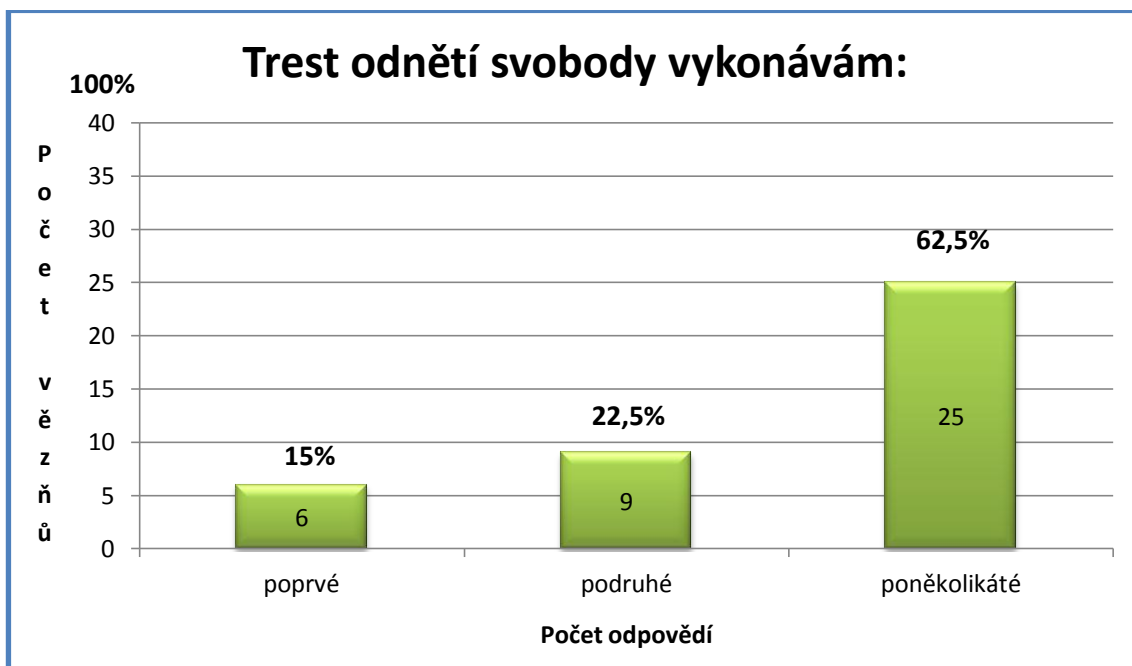
Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 4 32,5% odsouzených vykonává ve věznici začátek trestu, 30% odsouzených vykonává čtvrt trestu, 22,5% odsouzených polovinu trestu a 15% odsouzených se blíží ke konci trestu odnětí svobody ve věznici s dozorem.

Graf 5:

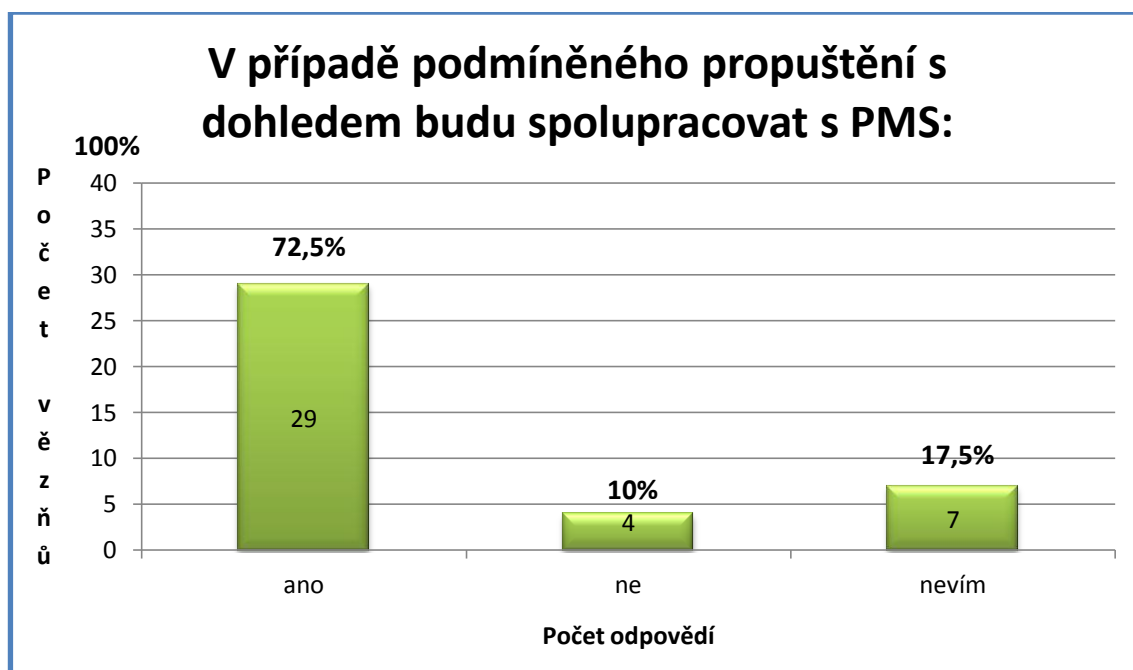
Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 5 57,5% odsouzených si o podmíněné propuštění z věznice nežádalo, ale určitě budou, 15% odsouzených si jednou žádalo, jeden odsouzený si žádal několikrát, 10% odsouzených má nyní požádáno a 15% odsouzených si o podmíněné propuštění vůbec žádat nebude.

Graf 6:

Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 6 15% odsouzených vykonává trest odnětí svobody poprvé, 22,5% odsouzených vykonává trest podruhé a 62,5% odsouzených vykonává trest odnětí svobody poněkolkáté.

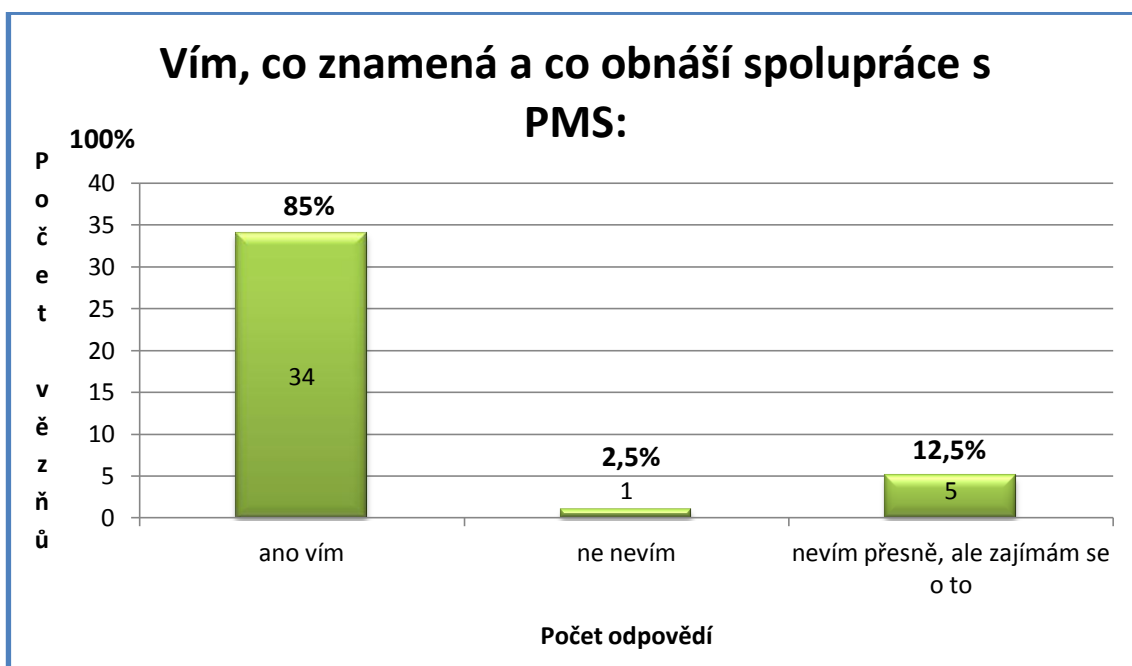
Graf 7:

Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 7 bude v případě podmíněného propuštění z věznice s dohledem spolupracovat s Probační a mediační službou České republiky 72,5% odsouzených. 10% odsouzených nebude s Probační a mediační službou spolupracovat a 17,5% odsouzených neví, jestli s Probační a mediační službou budou spolupracovat.

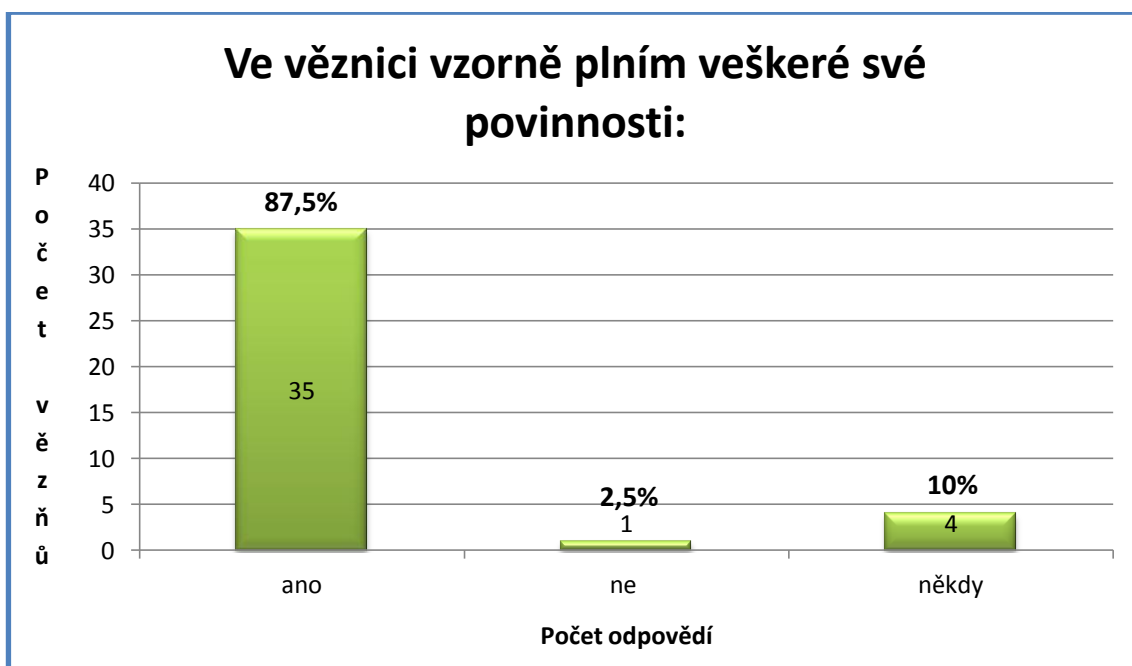

Graf 8:

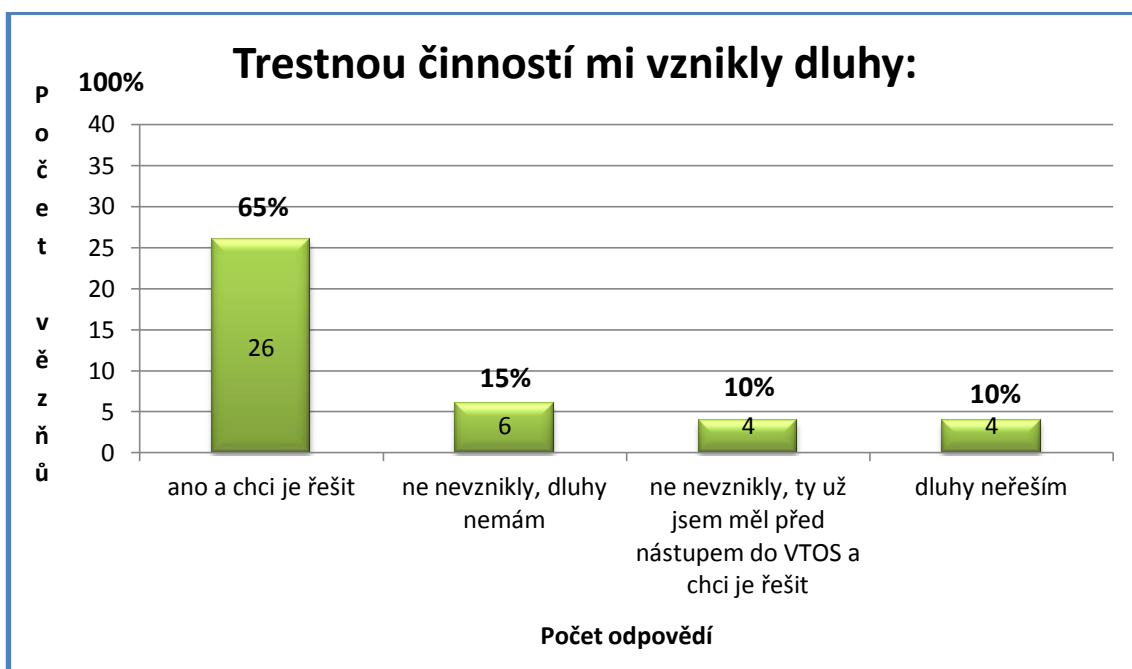
Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 8 85% odsouzených ví, co znamená a co obnáší spolupráce s Probační a mediační službou České republiky, 2,5% odsouzených neví a 12,5% odsouzených neví přesně, ale zajímají se o to.

Graf 9:

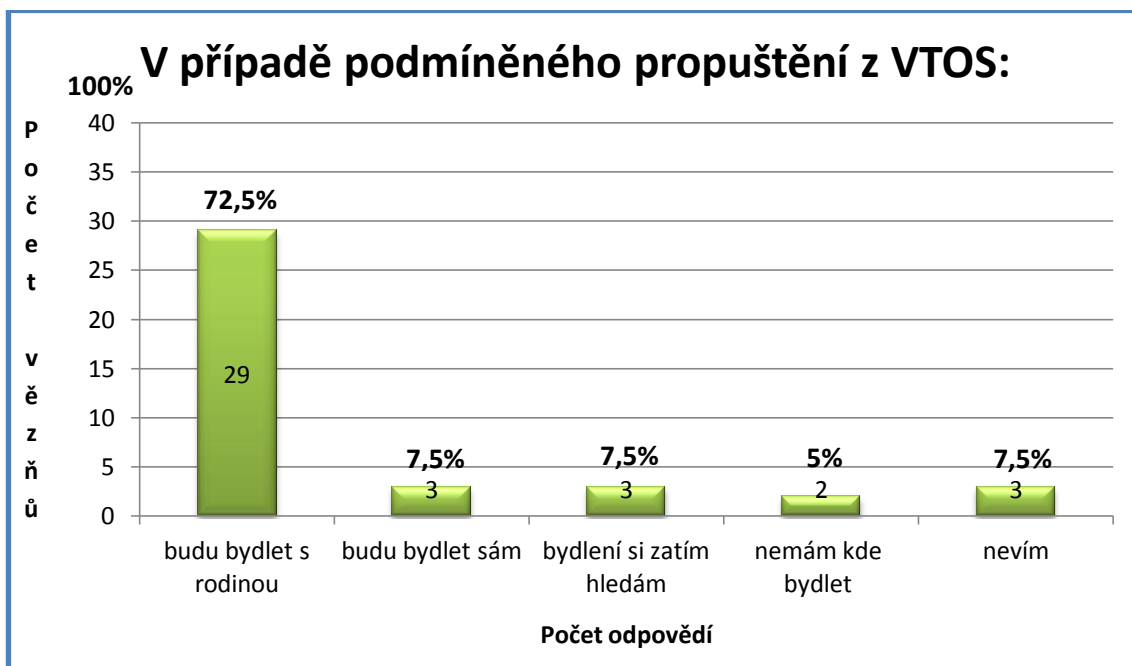
Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 9 vzorně plní veškeré své povinnosti ve věznici 87,5% odsouzených, 2,5% odsouzených povinnosti neplní a 10% odsouzených plní veškeré své povinnosti někdy.

Graf 10:

Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 10 65% odsouzeným vznikly trestnou činností dluhy, ale chtějí je řešit, 15% odsouzeným nevznikly dluhy, dluhy vůbec nemají, 10% odsouzeným nevznikly dluhy, ty už měly před spácháním trestné činnosti a před nástupem do výkonu trestu a 10% odsouzeným je jedno jestli dluhy mají, neřeší je.

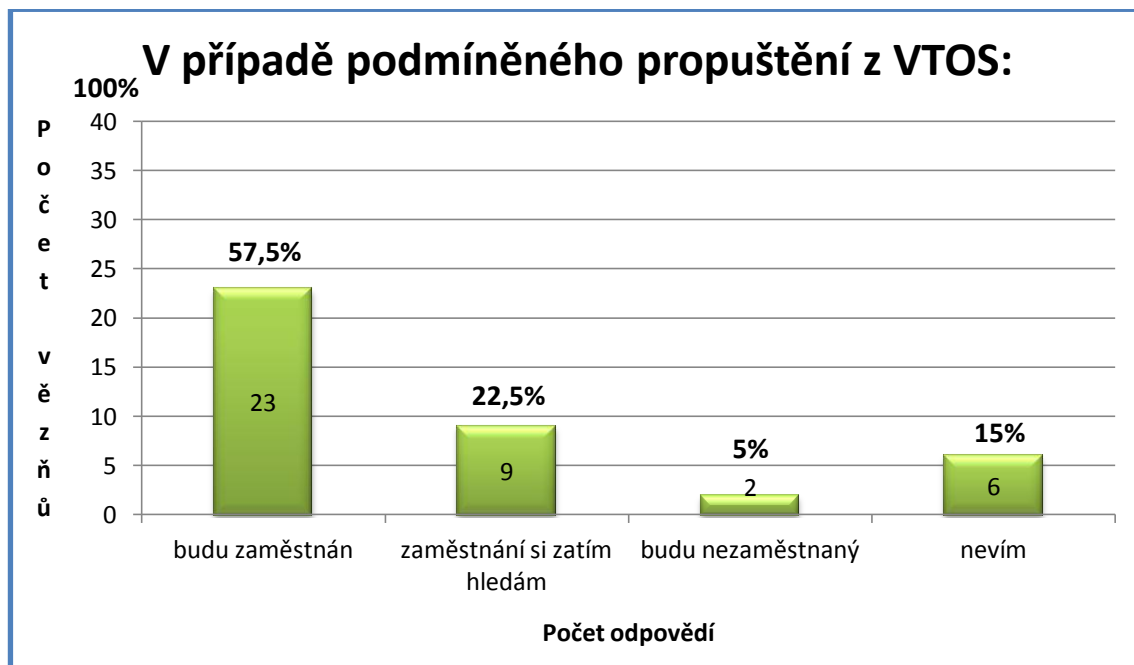
Graf 11:

Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 11 72,5% odsouzených v případě podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody bude bydlet s rodinou, 7,5% odsouzených

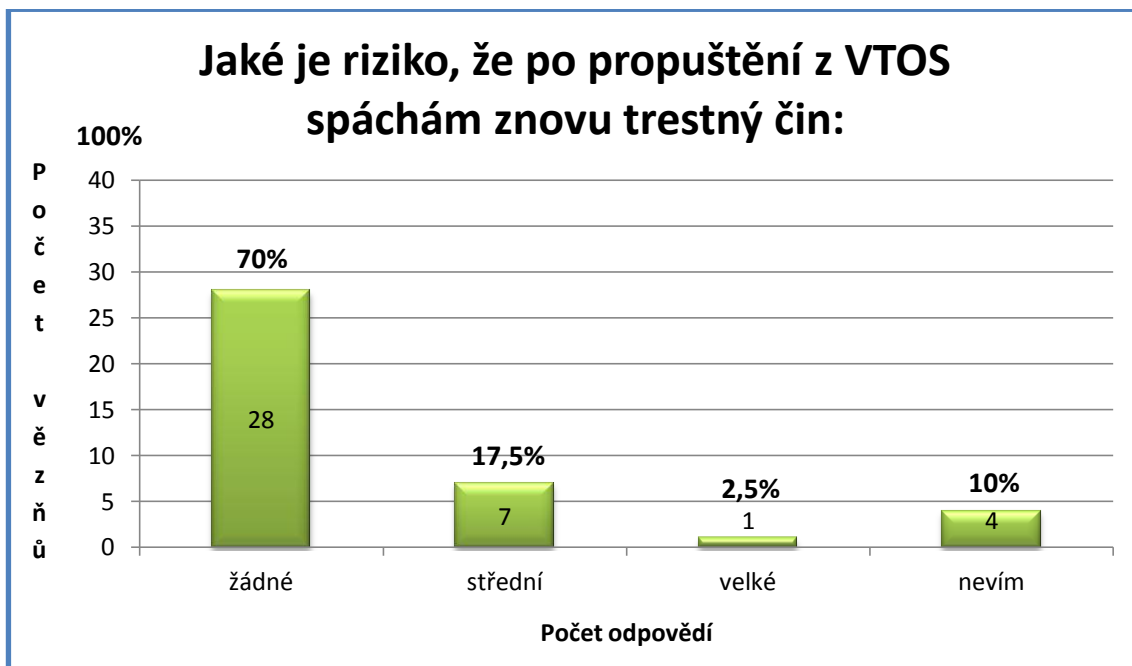
bude bydlet samo, jelikož rodinu nemají či s nikým nechtějí být, dalších 7,5% odsouzených si bydlení zatím hledá, popř. mu s hledáním pomáhá sociální pracovník či jiný pracovník věznice, 5% odsouzených nemá kde bydlet a 7,5% odsouzených neví, kde po propuštění budou bydlet.

Graf 12:

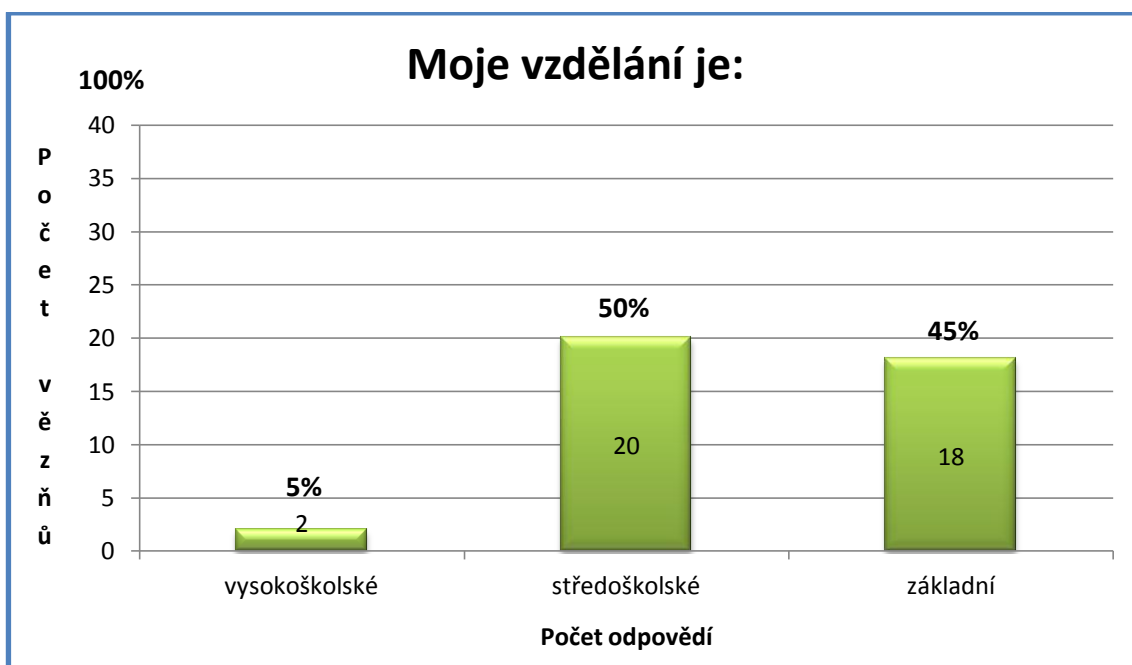
Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 12 v případě podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody bude zaměstnáno 57,5% odsouzených, 22,5% odsouzených si zaměstnání hledá, popř. mu s hledáním pomáhá sociální pracovník či jiný pracovník věznice, 5% odsouzených bude bez zaměstnání a 15% odsouzených neví, kde budou po propuštění zaměstnáni.

Graf 13:

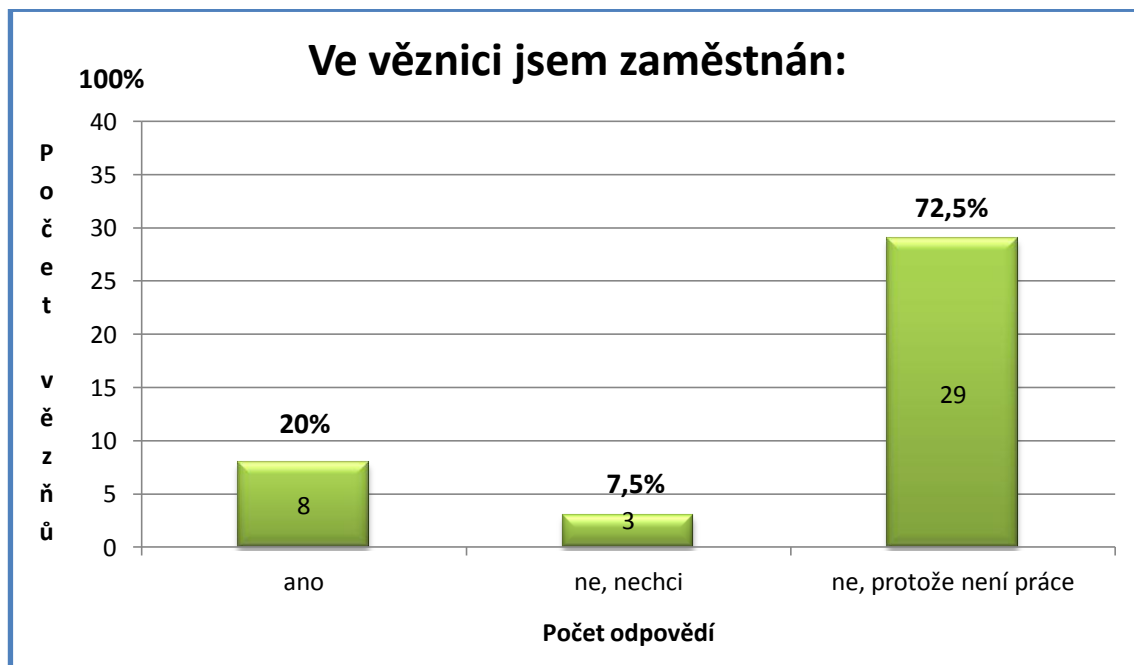
Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 13 70% odsouzených ví, že u nich nehrozí žádné riziko, že po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody spáchají znovu trestný čin, 17,5% odsouzených cítí střední riziko, jelikož už jsou prý takový nebo z rodinných důvodů, jeden odsouzený si myslí, že je u něho velké riziko znovu spáchání trestného činu z rodinných důvodů a nedostatku financí a 10% odsouzených neví, zda po propuštění spáchají znovu trestný čin.

Graf 14:

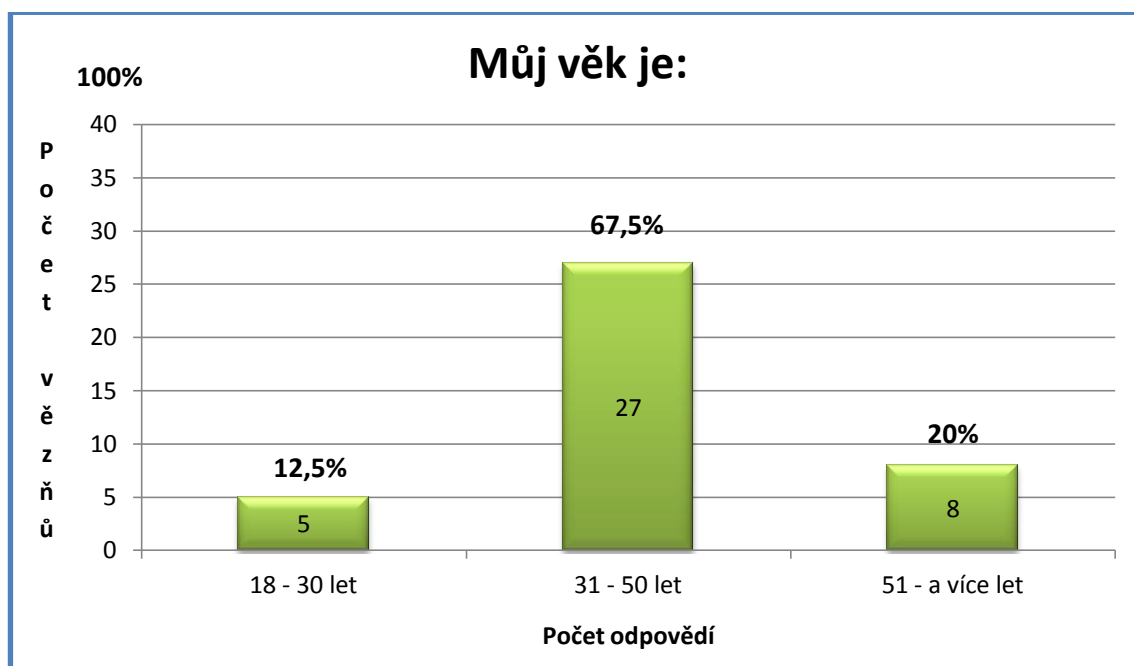
Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 14 5% odsouzených má vysokoškolské vzdělání, 50% má středoškolské vzdělání a to polovina z nich středoškolské s maturitou a druhá polovina středoškolské s výučním listem, a 45% odsouzených má základní vzdělání.

Graf 15:

Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 15 je ve věznici zaměstnáno 20% odsouzených, 7,5% odsouzených nechtějí být ve věznici zaměstnáni a 72,5% odsouzených nejsou ve věznici zaměstnáni, protože tam není práce, která by jim byla nabídnuta.

Graf 16:

Podle odpovědí v dotazníku u otázky č. 16 je 12,5% odsouzených ve věku 18 – 30 let, 67,5% odsouzených ve věku 31 – 50 let a 20% odsouzených je ve věku 51 a více let.

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma Výkon trestu odnětí svobody u odsouzených a jejich podmíněné propuštění se snažila charakterizovat jednotlivé části trestné činnosti, trestu a činnost vězeňství. Popsala a objasnila složitou práci Probační a mediační služby České republiky. Bakalářská práce poskytla náhled a přiblížila činnost a působnost Probační a mediační služby České republiky v oblasti výkonu trestu odnětí svobody a bezprostředně po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody z věznice. Dále nastínila možnosti Probační a mediační služby při podmíněném propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody. V neposlední řadě vysvětlila spolupráci s pachatelem po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a definovala podmíněné propuštění, jeho řešení a postupy. Na základě dotazníku bakalářská práce zjistila, jaké procento respondentů neboli vězňů, kteří jsou umístěni v oddělení s dozorem, bude bezproblémově možné doporučit soudu pro možnost podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a další spolupráce s Probační a mediační službou České republiky.

Dotazníky na téma možnost podmíněného propuštění z věznice s dozorem byly do věznice Příbram Bytíz, po dohodě s panem ředitelem věznice, poslány k vyplnění odsouzeným již ke konci prosince loňského roku. Dotazníky byly určeny přibližně 70 respondentům ve věznici s dozorem. Bohužel po vyhlášení amnestie v lednu letošního roku, bývalým prezidentem České republiky Václavem Klausem, nebylo na moje dotazníkové šetření mnoho času, jelikož vězeňská služba a ostatní pracovníci, byli zcela zaneprázdněni propouštěním odsouzených z věznice a jejich dalšími okolnostmi s tím spojeny. Proto se mi vyplněné dotazníky vrátily až v měsíci březen letošního roku s tím, že je vyplnilo 40 odsouzených ve věznici s dozorem, jelikož z důvodu amnestie bylo z věznice z oddělení B propuštěno kolem 30 vězňů. Celkově z věznice Příbram Bytíz bylo propuštěno kolem 370 vězňů.

Dotazník obsahoval 16 otázek směřující přímo na odsouzené ve věznici, kdy každá otázka je důležitá při rozhodování pracovníků Probační a mediační služby k výběru spolupráce s odsouzeným a následným doporučením soudu na možnost podmíněného propuštění z věznice. Dotazník tedy vyplnilo 40 odsouzených, pod dohledem psychologky věznice. Po konzultaci s pracovníkem Probační a mediační služby v Příbrami by, podle zjištěných výsledků z dotazníků, mělo **55% odsouzených**

ve věznicí s dozorem Příbram Bytíz možnost spolupráce s Probační a mediační službou v Příbrami a následným doporučením soudu pro možnost podmíněného propuštění.

Pracovník Probační a mediační služby by si podle dotazníků vybral tedy **22 odsouzených**, s kterými by zahájil spolupráci. Po zahájení spolupráce by je navštívil ve věznicí k bližšímu poznání podstaty odsouzení a zahájil by sepsání stanoviska pro podmíněné propuštění, s kterým by byl odsouzený seznámen a mohl se k němu popřípadě ještě, podle sebe, vyjádřit. Dále by bylo stanovisko odesláno soudci Okresnímu soudu v Příbrami, pro rozhodnutí o podmíněném propuštění z věznice. V případě soudem schválení žádosti o podmíněné propuštění z věznice, musí odsouzený dodržovat nadále spolupráci s Probační a mediační službou, která nad ním bude vykonávat dohled, po dobu jeho podmíněného propuštění s dohledem Probační a mediační služby uložené Rozsudkem jménem České republiky příslušného soudu.

Z předem stanovené hypotézy, kdy jsem chtěla dotazníkovým šetřením zjistit, jaké procento odsouzených by mohlo mít možnost podmíněného propuštění z věznice s dozorem, tedy vyplývá, že tuto možnost by mělo **55% odsouzených** neboli **22 vězňů**. Mým vlastním názorem bylo, že většina odsouzených bude mít možnost podmíněného propuštění, čímž se mi tato hypotéza dotazníkovým šetřením potvrdila.

Pro zpracování bakalářské práce byla využita analýza a sběr dat, studium odborné literatury a vlastních zkušeností. Dále informace a poznatky z praxe na Probační a mediační službě v Příbrami a zpracování dotazníku pro pachatele trestné činnosti ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznicí Příbram Bytíz, na které se vztahovala možnost podmíněného propuštění.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo hmotné a procesní*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007, 420 s. ISBN 978-80-86708-51-5.
2. HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, 183 s. ISBN 80-867-0830-6.
3. HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 270 s. ISBN 978-802-4731-346.
4. HOLÁ, Lenka. *Mediace: způsob řešení mezilidských konfliktů*. Vyd. 1. Praha: Grada Pub., 2003, 190 s. ISBN 80-247-0467-6.
5. JANDOUREK, Jan. *Sociologie zločinu: proč lidé vraždí a jezdí načerno*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 175 s. ISBN 978-802-6200-260.
6. KOUDELKA, Zdeněk. *Prezident republiky*. Praha: Leges, Teoretik., 2011, 223 s. ISBN 978-808-7212-950.
7. MACHUTOVÁ, Marcela a Radoslav STAVĚL. *Kúzla kriminalistiky*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 1997, 64 s. ISBN 80-720-0067-5.
8. MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010, 336 s. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 6. ISBN 978-807-3576-066.
9. PENZEŠ, Ludevít. *Kriminalistika: pro soukromé bezpečnostní služby*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 1996, 136 s. ISBN 80-858-5840-1.
10. PENZEŠ, Ludevít. *Občan a bezpečnost: jak se bránit před zločinem*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 1996, 122 p. ISBN 80-858-5841-X.
11. RISKIN, Leonard L.; ARNOLD, Tom; KEATING, JR., J. Michael. *Mediace aneb jak řešit konflikty*. Praha: PALLATA, 1996. 126 s. ISBN 80-901710-6-0.
12. SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice, 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8.
13. SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009, 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

14. ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Editor Lenka Ouředníčková. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2.
15. TOMANCOVÁ, Jaroslava. *Základy práva (nejen) pro školy*. 2. (dopl.) vyd. Boskovice: Albert, 2010, 305 s. ISBN 978-80-7326-183-2.
16. TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 214 s. ISBN 978-802-4729-824.

Elektronické zdroje

1. Mapa věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů ČR. In: *Vězeňská služba České republiky* [online]. 2012 [cit. 2012-11-28]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/zakladni-informace-4/mapa-veznic-vazebnich-veznic-a-detencnich-ustavu-cr-5401>.
2. Náležitosti žádosti o podmíněčné propuštění. In: *Bezplatná právní poradna* [online]. 2013 [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://www.bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/ruzne/smlouvy-listiny-nalezitosti-obsah/604-nalezitosti-zadosti-o-podminecne-propusteni.html>.
3. PENOLOGIE – rozšířený sylabus přednášek. In: *PhDr. Jaroslav Hála, osobní internetové stránky* [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://penologie.hala.sweb.cz/2.htm>.
4. Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. In: *Trestni-rizeni.com: O trestním právu srozumitelně* [online]. 2006 [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/podminene-propusteni-z-vykonu-trestu-odneti-svobody>.

Legislativní zdroje

1. *Poradce. Trestní zákoník s komentářem*. Poradce, s.r.o. ISSN 1211-2437.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- *Leták Probační a mediační služby ČR: Informace o poskytovaných službách*. Česká republika, 2000.

SEZNAM PŘÍLOH

- I. Podnět k zahájení spolupráce Probační a mediační služby s odsouzeným
- II. Přiložený dotazník k zahájení spolupráce Probační a mediační služby s odsouzeným
- III. Dotazník na možnost podmíněného propuštění pro odsouzené ve věznici Příbram Bytíz v oddělení s dozorem

Příloha I. Podnět k zahájení spolupráce Probační a mediační služby s odsouzeným

Sp. zn.:

adresa věznice

V ..... dne.....

Vážený pane,

středisko Probační a mediační služby ČR Příbram (dále jen PMS) obdrželo z Věznice Příbram Váš podnět, kterým žádáte o případnou spolupráci při přípravě podkladů pro možnost podmíněného propuštění (PP) z výkonu trestu odnětí svobody (dále jen VTOS) **s uložením dohledu nebo přiměřeného omezení a přiměřené povinnosti podle tr. zákoníku.**

Před rozhodnutím k zahájení spolupráce nám odpovězte písemně na níže uvedené otázky

- 1) Nastoupil jste do VTOS sám nebo byl dodán policií (pokud jste byl dodán, proč)?
- 2) Máte v platnosti kázeňský trest (tresty)?
- 3) Jaká je Vaše představa o vzájemné spolupráci s PMS nyní -
- 4) - a v případě podmíněného propuštění (s dohledem); na čem konkrétně, jakém problému byste chtěl v rámci dohledu (spolupráce s probačním úředníkem) pracovat, případně na co navázat?**
- 5) Proč by Vám měl být soudem dohled (nebo jiná povinnost) uložen/y?**
- 6) Plníte ve věznici vzorně své povinnosti, dosáhl jste v rámci plnění programu zacházení a stanovených aktivit věznicí první diferenční skupiny, příp. dosáhnete ji konkrétně kdy, v jakém období?
- 7) Čeho se trestná činnost konkrétně týkala (popište prosím podrobně z Vašeho pohledu), kde vidíte příčinu Vašich selhání? **Pokuste se vytvořit co nejúplnější seznam bodů vysvětlujících, proč k páčání trestné činnosti Vámi došlo – kde vidíte hlavní problém.**
- 8) Kdo byl poškozen Vaší trestnou činností a jak jste řešil, chcete řešit konkrétně nebo řešíte nápravu újmy ať již v rovině hmotné nebo morální?**
- 9) V jaké výši se na svobodě pohybovaly všechny Vaše průměrné příjmy (důchod, mzda, sociální dávky apod.);

Jakého jste vzdělání (základní, vyučen, maturita...), popište prosím podrobně, jakým způsobem se budete/chcete na svobodě živit.

- 10) Uvedte předpokládanou výši mzdy a dalších příjmů po VTOS – pokud je znáte.**
- 11) Jaká je aktuální výše Vašich dluhů, vůči komu - např. 1) výživné, 2) soud, náklady trestního řízení ve výši ..., 3) banka, spotřebitelský úvěr ve výši... Využil jste dluhového poradenství nebo máte případně připravenou konkrétní strategii řešení svých dluhů?**
- 12) Ve kterém roce jste byl z VTOS podmíněně propuštěn a proč jste se neosvědčil?**
- 13) Procházíte evidencí PMS v rámci trestu OPP; jak hodnotíte předchozí spolupráci s probačním úředníkem – plnil jste stanovená pravidla a byla/nebyla pro Vás spolupráce s PMS v něčem přínosná?**

a vyplňte i přiložený dotazník. V příloze Vám zasíláme další informace o podmínkách vzájemné spolupráce.

Prosím, vyplňte okruh otázek i dotazník skutečně pravdivě, co nejpečlivěji a nejzodpovědněji, pro vyhodnocení podmínek vzájemně přínosné spolupráce je to nezbytné. Nevíte-li si s dotazy rady, požádejte o spolupráci svého vychovatele nebo sociálního pracovníka.

Vaše odpovědi na otázky očekáváme ve lhůtě do 30 (třiceti) dnů.

Děkujeme.

S pozdravem

.....

2x příloha:

- stanovisko PMS
- Formulář sebehodnocení + „koláč viny“

Příloha II. Příložený dotazník k zahájení spolupráce Probační a mediační služby s odsouzeným

System hodnocení – Formulář pro sebehodnocení SAQ

Jméno:

Datum nar.:

	Týká se Vás některá z výše uvedených záležitostí nebo pro vás představuje problém?	Ano	Ne	Má tento problém nějakou souvislost s TČ které se dopouštíte
1	Nalézt pěkné místo k bydlení			
2	Chápat city ostatních			
3	Držet se svých plánů			
4	Vycházet s osobami v postavení autorit			
5	Hazardní hry			
6	Zaplétat se se špatnou společností			
7	Nudit se			
8	Cítit se osaměle			
9	Chodit na místa, která mne přivádějí do problémů			
10	Brát drogy			
11	Pít příliš alkoholu			
12	Rozhněvat se			
13	Impulzivně jednat ve chvílkovém momentu			
14	Opakovat stejné chyby			
15	Dopouštět se násilí v situacích, kdy člověka něco otráví / naštvě			
16	Číst, psát, pravopis a čísla			
17	Získat kvalifikaci			
18	Získat práci			
19	Udržet si práci			
20	Hospodařit s penězi, starat se o své dluhy			
21	Vycházet s manželem/manželkou / partnerem /partnerkou			
22	Starat se o své děti			
23	Mít ze všeho obavy			
24	Činit dobrá rozhodnutí			
25	Pocit deprese			
26	Pocit stresu			
27	Nemít partnera			

28. Domníváte se, že je pravděpodobné, že se znovu dopustíte trestné činnosti?

Určitě ne	Není to pravděpodobné	Je to dost pravděpodobné	Je to velmi pravděpodobné
-----------	-----------------------	--------------------------	---------------------------

Proč si to myslíte?

Příloha III. Dotazník na možnost podmíněného propuštění

Dobrý den,

do rukou se Vám dostává **dotazník na možnost podmíněného propuštění**. Dotazník slouží pouze jako podkladový materiál k bakalářské práci na téma Výkon trestu odnětí svobody u odsouzených a jejich podmíněné propuštění. Práce se zabývá tím, jaké procento odsouzených by mohlo být doporučeno soudu, pro možnost podmíněného propuštění z věznice typu B neboli s dozorem. Tímto Vás prosím o jeho vyplnění, které je zcela anonymní. Vaší odpověď zakroužkujte, popřípadě jednoduše vyplňte.

Předem velice děkuji za Váš čas.

Veronika Brázdová, DiS.
Vysoká škola evropských a regionálních studií, Příbram

1.) Do výkonu trestu odnětí svobody jsem nastoupil:

- a) sám
  - b) byl jsem dodán policií – proč?
- .....

2.) Soudem mi byl uložen trest na dobu:

- a) 1 – 3 roky
- b) 4 – 6 let
- c) 7 a více let

3.) Spáchal jsem trestnou činnost:

- a) násilnou – a to.....
- b) hospodářskou – a to.....
- c) majetkovou – a to.....
- d) drogovou – a to.....
- e) mravnostní - a to.....

4.) Nyní ve věznici odpykávám:

- a) trest mi teprve začal
- b) čtvrt trestu
- c) polovinu trestu
- d) blížím se ke konci trestu

5.) O podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody jsem si žádal:

- a) ještě nežádal, ale určitě budu
- b) pouze jednou
- c) poněkolikrát
- d) mám nyní požádáno
- e) žádat si nebudu

6.) Trest odnětí svobody vykonávám:

- a) poprvé
- b) podruhé

- c) poněkoli káté
- 7.) V případě podmíněného propuštění s dohledem budu spolupracovat s Probační a Mediační službou:**
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
- 8.) Vím, co znamená a co obnáší spolupráce s Probační a mediační službou:**
- a) ano vím
  - b) ne nevím
  - c) nevím přesně, ale zajímám se o to
- 9.) Ve věznici vzorně plním veškeré své povinnosti:**
- a) ano
  - b) ne
  - c) někdy
- 10.) Trestnou činností mi vznikly dluhy:**
- a) ano a chci je řešit
  - b) ne nevznikly, dluhy nemám
  - c) ne nevznikly, ty už jsem měl před nástupem do VTOS a chci je řešit
  - d) dluhy neřeším
- 11.) V případě podmíněného propuštění z VTOS:**
- a) budu bydlet s rodinou
  - b) budu bydlet sám – proč?.....
  - c) bydlení si zatím hledám
  - d) nemám kde bydlet
  - e) nevím
- 12.) V případě podmíněného propuštění z VTOS:**
- a) budu zaměstnán
  - b) zaměstnání si zatím hledám
  - c) budu nezaměstnaný
  - d) nevím
- 13.) Jaké je riziko, že po propuštění z VTOS spáchám znovu trestný čin:**
- a) žádné
  - b) střední – proč?.....
  - c) velké – proč?.....
  - d) nevím
- 14.) Moje vzdělání je:**
- a) vysokoškolské
  - b) středoškolské – maturita nebo vyučen?
  - c) základní
- 15.) Ve věznici jsem zaměstnán:**
- a) ano
  - b) ne, nechci

c) ne, protože není práce

16.) Můj věk je:

- a) 18 – 30 let
- b) 31 – 50 let
- c) 51 a více let